

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Факультет гуманітарних наук та соціальних наук

Кафедра української філології та журналістики

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

освітньо-кваліфікаційного рівня МАГІСТР

напряму підготовки **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності **014 «Середня освіта»**

спеціалізація **014.01 «Середня освіта (українська мова і література)»**

на тему: **ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ
АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ**

Виконала: студентка групи СОУМ-20дм Пушко Вікторія Денисівна _____
(прізвище, та ініціали) (підпис)

Керівник :Бондаренко Г.П. _____
(прізвище та ініціали)(підпис)

Завідувач кафедри: Бондаренко Г.П. _____
(прізвище та ініціали)(підпис)

Рецензент:М.Є. Шабінський _____
(прізвище та ініціали)(підпис)

Сєверодонецьк–2021

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет гуманітарних наук педагогіки та психології

Кафедра української філології та журналістики

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Напрямок підготовки: 01 «Освіта/Педагогіка»

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація 014.01 «Середня освіта (українська мова і література)»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Канд. пед. наук, доцент

Бондаренко Г. П.

_____” _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТА

_____ Пушко Вікторія Денисівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови як засіб активізації пізнавальної активності старшокласників

Спеціальне завдання: розробити науково обґрунтову методику застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання на уроках української мови в старших класах як засобу активізації пізнавальної активності.

Керівник роботи :кандидат педагогічних наук, доцент Бондаренко Г.П. _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджений наказом вищого навчального закладу від “29” вересня 2021 року №128/15.19

2. Строк подання студентом роботи 15 грудня 2021 року

3. Вихідні дані до роботи: інформаційно-комунікаційні технології на уроках української мови як засіб активізації пізнавальної активності старшокласників

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- проаналізувати стан розробленості проблеми активізації пізнавальної активності учнів на уроках української мови за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій навчання в психологічній, психолінгвістичній, лінгводидактичній та дидактичній літературі;
- на основі аналізу наукової літератури з'ясувати умови ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення мови; визначити принципи відбору й структурування навчального матеріалу з української мови для організації навчальної діяльності із застосуванням методу проєктів;
- обґрунтувати методику використання інформаційно-комунікаційних технологій, які сприяють активізації процесу навчання на уроках української мови; показати можливості проєктного навчання як засобу стимулювання навчально-пізнавальної активності учнів старших класів;
- розробити мультимедійне забезпечення для уроків української мови та позаурочної роботи із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) - Додаток А. Посилання на матеріали інтерактивних вправ

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада	Підпис, дата
--------	------------------------------	--------------

	консультанта	завдання видав	завдання прийняв
РОЗДІЛ І	Бондаренко Г.П.		
РОЗДІЛ ІІ	Бондаренко Г.П.		
Висновки	Бондаренко Г.П.		
Список використаних джерел	Бондаренко Г.П.		
Додатки	Бондаренко Г.П.		

7. Дата видачі завдання 15. 09. 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного дослідження	Строк виконання етапів	Примітка
1	Затвердження теми. Призначення наукового керівника	15.09.2021	Виконано
2	Вибір літературних джерел	16-17.09.2021	Виконано
3	Вивчення джерел документів, виписки з них	20.-29.09.2021	Виконано
4	Складання змісту роботи	05.10.2021	Виконано
5	Написання вступу, визначення мети, об'єкту, предмету, методів та завдання дослідження; визначення методологічної та теоретичної основ, пояснення новизни та актуальності дослідження, практичного значення; складання структури роботи	22.10-25.2021	Виконано
6	1 розділ: теоретичне обґрунтування використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі	26.10-3.11.2021	Виконано
7	Проведення уроків української мови та факультативних занять в 11 класі	6-17.11.2021	Виконано
8	2 розділ: методика застосування інформаційно-комунікаційних на уроках української мови	18.11.2021	Виконано
9	Аналіз динаміки пізнавальної активності старшокласників після проведення уроків	19.11.2021	Виконано

	з використанням інформаційно-комунікаційних технологій		
10	3 розділ:	21.11.2021	Виконано
11	Написання висновків та встановлення їх відповідно мети, завданням та структурі роботи у вступі	25.11.2021	Виконано
12	Внесення виправлень у роботу	28-30.11.2021	Виконано
13	Складання списку використаних джерел	1-3.12. 2021	Виконано
14	Оформлення додатків	8.12.2021	Виконано
15	Оформлення роботи	12.12.2021	Виконано

Магістрантка _____ Пушко В.Д. _____

Примітки:

- 1.Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломного проекту (роботи) і контролю за ходом роботи з боку кафедри
- 2.Розробляється керівником дипломного проекту (роботи). Видається кафедрою.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
I. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ....	11
1.1. Поняття інформаційно-комунікаційних технологій.....	11
1.2. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті	15
II. МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	46
2.1. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.....	46
2.2. Сервіси та платформи для створення та організації уроків з елементами інформаційно-комунікаційних технологій	54
III. РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	68
3.1. Аналіз пізнавальної активності учнів до використання інформаційно- комунікаційних технологій	68
3.2. Аналіз пізнавальної активності учнів після використання інформаційно- комунікаційних технологій	72
3.3. Переваги та недоліки використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови	74
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	78
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність дослідження. Кінець XX – початок XXI століття – початок ери інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Модернізація відбувається в усіх галузях людської діяльності, зокрема в освітній. Концепція навчання у сучасній школі

Теоретичний аналіз методичної літератури показав, що у вітчизняній педагогічній науці достатньо висвітлені концептуальні основи процесу інформатизації системи освіти, зокрема у працях Г. Аствацатуров [1], В. Воробцова [4], О. Гуріна [7], С. Гуров [6], К. Жидкова [8], В. Онишук [10], Т. Пинчук [12], О. Пометун [10] та інших.

Варто зауважити, що питанню використання елементів інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови залишається недостатньо розробленим, що і зумовлює актуальність поданого дослідження.

З огляду на це вище зазначене, метою роботи є дослідження ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови як засобу підвищення пізнавальної активності учнів старшої шкільної ланки.

Об'єкт дослідження – методика використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови.

Предмет дослідження – вплив використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови на пізнавальну активність старшокласників.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання**:

-
аналіза наявної методичної літератури з теми використання ІКТ на уроках української мови;

-
дослідження популярних та ефективних технічних засобів та навчальних сервісів для організації елементів ІКТ на уроках української мови;

- створення методичних рекомендацій з використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови на основі проаналізованої методичної літератури та аналізу ефективності новітніх засобів та сервісів;

- проведення практичного дослідження впливу використання інформаційно-комунікаційних та мультимедійних засобів на уроках української мови;

-
систематизація даних, отриманих після проведення практичного дослідження, з метою практичного обґрунтування ефективності використання пропонованої методики.

Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс **методів дослідження:**

1. Теоретичні:

- вивчення педагогічної спадщини з обраної теми дослідження;

-
порівняння методичних здобутків різних науковців з обраної теми дослідження;

- створення класифікації навчальних сервісів відповідно до їх призначення;

2. Емпіричні

-
аналіз робочої документації з української мови (робочої програми, конспектів уроків викладача-попередника);

-
бесіда з учнями щодо характеру та якості викладання української мови викладачем-попередником;

-
методичне дослідження: проведення діагностичної самостійної роботи з метою виявлення рівня навчальних досягнень учнів;

-
самопостереження: спостереження за динамікою зміни пізнавальної активності учнів під час впровадження нових форм і методів навчання.

Науковановизна дослідження полягає у тому, що:

- розроблено класифікацію навчальних онлайн-сервісів для створення мультимедійного супроводу уроку з використанням ІКТ;

- визначено ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення рівня пізнавальної активності учнів на уроках української мови;

-
доведено залежність між використанням мультимедійних інтерактивних вправ та підвищенням зацікавленості учнів у навчальній дисципліні.

Практичне значення дослідження полягає в розробці системи уроків з використанням ІКТ, системи вправ для актуалізації та закріплення знань, системи наочності у формі мультимедійних презентацій.

Апробація результатів дослідження. Виступ із доповіддю «Використання чительського блогу у навчальному процесі» на Міжнародній науково-практичній конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (м. Переяслав, листопад 2021 р.).

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 78 сторінок. Основний зміст викладено на 69 сторінках. Список використаних джерел містить 25 найменувань.

І.ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІТЕХНОЛОГІЇУГАЛУЗІОСВІТИ

1.1.Поняттяінформаційно-комунікаційнихтехнологій

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ, від англ. Information and communication technology, ICT) — частовикористовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграції телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіа-трансляцій, усіх видів аудіо і відео обробки, передачі, мережевих функцій управління та моніторингу. Термін ІКТ в наш час також використовується для позначення об'єднання аудіовізуальних та телефонних мереж з комп'ютерними мережами через один кабель або з'єднувальну систему.

Термін вперше було використано в 1997 році у доповіді Денніса Стівенсона для уряду Великої Британії, який посприяв створенню нового Національного навчального плану Великої Британії в 2000 році.

Концепція інформаційних технологій була додана до елементу комунікації в ініціативу 1980-ті роки. Наразі ІКТ включають апаратні засоби (комп'ютери, сервери тощо) та програмне забезпечення (операційні системи, мережеві протоколи, пошукові системи тощо). У сучасному світі інформаційно-

комунікаційні технології є важливою і невід'ємною частиною держави, бізнесу та приватного життя.

Отже, інформаційно-комунікаційні технології – сукупність технологій, що забезпечують фіксацію інформації, її обробку і обмін інформацією (передачу, поширення, розкриття) або методи і засоби отримання, перетворення, передачі, зберігання і використання інформації.

У кінці ХХ – на початку ХХІ ст. існують позитивні тенденції в поширенні інформаційно-комунікаційних технологій. Активний розвиток інформаційних технологій, підвищення ринкового попиту у галузі комп'ютерних систем, комунікацій різних видів, індустрії розваг та виробництва побутової електроніки призводять до необхідності переглянути уявлення про інформаційну індустрію, її роль і місце в суспільстві.

Розширення трактування інформаційних технологій є загальнообґрунтованим через те, що сучасні комп'ютерні та телекомунікаційні технології і цифрова інформація розмивають межі між галузями інформаційної індустрії.

Поняття інформаційно-комунікаційних технологій включає всебічне використання технологій, що використовуються для передачі, зберігання, обробки та відтворення інформації. Ці технології дають можливість репрезентувати будь-який вид інформації в цифровому форматі, який є придатним для зберігання та обробки за допомогою відповідних гаджетів.

Інформаційно-комунікаційні технології забезпечують можливість обробки великих обсягів інформації, створення обчислювальних систем, штучного інтелекту, систем автоматизації процесів, баз даних у галузі управління, науки, освіти створюють відповідні умови для поширення та передачі інформації між пристроями за допомогою засобів інтернет-

технологій, забезпечують доступ користувачів до світового інформаційного простору.

Наразі інформаційно-комунікаційні технології набувають все більшого значення. Вони використовуються в усіх галузях промисловості та загалом діяльності людини. Так, інформаційно-комунікаційні технології мають великий потенціал та велике стратегічне значення, адже на них базуються ключові державні органи (політичні, оборонні, економічні, соціальні, культурні тощо).

Незважаючи на те, що інформаційно-комунікаційні технології набувають все більшого поширення, існує ряд проблем, що зважає достатньому, швидкому та послідовному їх розвитку.

Найголовнішою з цих проблем є проблема інформатизації суспільства. Наша держава провадить активну політику цифровізації, але для завершення процесу повної цифровізації країни знадобиться не один рік.

Політика цифровізації заснована на ідеї глобального переходу від паперових носіїв інформації до цифрових. Це дозволить основній масі даних, що існують і поширюються у суспільстві, зберігатися, передаватися та оброблятися за допомогою комп'ютерів та мережевих систем, що сполучатимуть окремі компютери у велику інформаційну мережу. Це, у свою чергу, забезпечить доступ до цих даних з будь-якого пристрою майже всюди.

В основі цього підходу до оперування інформацією лежить ряд технологічних винаходів та відкриттів, що забезпечують можливість створення в майбутньому автоматизованого інформаційного середовища, що дозволить отримати доступ до будь-якого виду інформації, що, у свою чергу, вирішить глобальну проблему доступу до знань та набутого досвіду.

Таким
чином, проблема цифровізації криється не лише у проблемі переходу до безпаперових
носіїв інформації, а має соціокультурне підґрунтя.

1.2. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Інформаційно-комунікаційні технології обслуговують усі сфери життя людини, у тому числі і освітню діяльність. Комп'ютер став невід'ємною частиною навчального процесу і виступає не тільки як засіб отримання інформації, а й повноцінним засобом навчальної діяльності. Комп'ютер або планшет може замінити підручник, зошит, чисельні засоби навчання тощо.

Інформаційний потік стрімко змінюється, разом з тим трансформуючи мислення, свідомість, діяльність та соціальні стосунки, що формуються в умовах насиченого інформаційного середовища.

Вже дитинство нове покоління привчають до користування різноманітними гаджетами. Світогляд цього покоління буде цілком відрізнятися від світогляду нашого, як в психологічному, морально-духовному, так і в культурно-естетичному аспектах. Йдеться не лише про вміння користуватися технічними засобами, а й про зміни в науково-технічному прогресі фундаментальних духовно-культурних структур, що є основою світогляду.

Перебудовується і зовнішній світ: інтелектуальні здібності людей розвиваються швидше, світогляд стає різнобічнішим, розвиток автоматизованого інформаційного середовища призводить до радикальних змін в соціально-економічній структурі суспільства, а інформаційний простір стає все ширшим. Незважаючи на великий обсяг доступної інформації більшість інтелектуальних досягнень в ідних цілком незалежать.

Великий обсяг нової інформації та реклами, розповсюдження та оновлення комп'ютерної техніки та різноманітних гаджетів, комп'ютерних ігор та розважальних сервісів суттєво впливає на розвиток дитини, її виховання та загальної світосприйнят

тя. Якщо раніше діти отримували інформацію шляхом використання різноманітних звичних засобів навчання (лекція вчителя, підручник, довідкова література, конспекти), то тепер усе зводиться до користування ресурсами ІКТ.

Таким чином, враховуючи усі вищезазначені фактори, можна зробити висновок про те, що мозок сучасної дитини підлаштовується до отримання інформації шляхом використання медіа-засобів та відповідних імігрових та розважальних форм. А це значить, що викладачам для підвищення успішності занять необхідно підлаштовувати традиційні методи та прийоми викладання до сучасних реалій.

У галузі освіти інформаційно-комунікаційні технології та мультимедійні засоби навчання відіграють особливу роль та виконують велику кількість функцій.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяє кращому засвоєнню та обробці більшої кількості інформації за короткий час. Дослідження показують, що сприйняття візуальних мультимедійних матеріалів набагато швидшим та ефективнішим, аніж сприйняття текстового матеріалу.

Вченими було доведено, що сприйняття інформації та якості її запам'ятовування. Так, з усього обсягу інформації, що подається аудіально, аудиторією буде засвоєно лише 20% від повного обсягу; візуальна інформація засвоюється у обсязі 30%; а за умов поєднання двох вищеперерахованих типів подання інформації буде запам'ятовано понад 60% інформації зарахунок комбінованого типу сприйняття – аудіовізуального (Рис. 1).

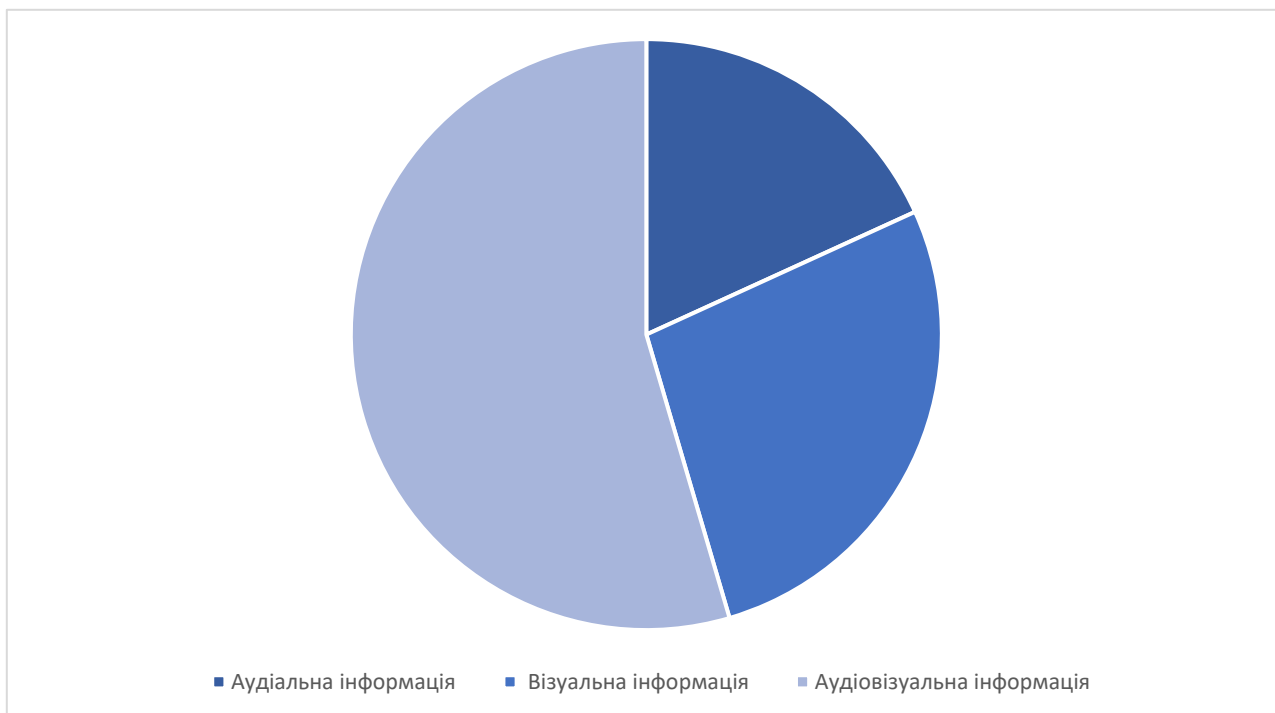

Рисунок 1

Отже, розглянемо засоби, які можуть стати нагоді при організації уроку з елементами використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Для показовості у роботі розроблено та використано таку класифікацію інформаційних технологій за формою існування (фізичного та за допомогою електронних носіїв):

1. Технічне обладнання;
2. Програмне забезпечення (мультимедійні засоби навчання).

До першої категорії належать пристрої, які можуть стати нагоді при підготовці та проведенні уроку з ІКТ:

1. Комп'ютер.

Без цього пристрою організація уроку з використанням ІКТ неможлива. Без нього комп'ютер неможливо використовувати, адже саме комп'ютер є пристроєм, завдяки якому виконується основна підготовча робота до уроку такого типу. За допомогою комп'ютера можна користуватися усіми програмами створення мультимедійного контенту різних типів (мультимедійних презентацій, діаграм, різноманітного графічного контенту та файлів різних типів, електронних підручників, інтерактивних плакатів, інтерактивних вправ тощо) і виводити створені матеріали за допомогою мультимедійного проектора на інтерактивну дошку.

2. Інтерактивна дошка.

На уроках з використанням елементів ІКТ інтерактивна дошка стає головним пристроєм для реалізації принципів наочності та практичності. Завдяки використанню інтерактивної дошки можна не тільки показати створені мультимедійні засоби наочності, а й виконувати різноманітні інтерактивні вправи або організувати групову роботу з виведенням результатів на дошку.

3. Мультимедійний проектор.

Без мультимедійного проектора неможливо користуватися інтерактивною дошкою, що, у свою чергу, позбавляє вчителя можливості донести до учнів створені мультимедійні матеріали, а учнів втрачають можливість з цими матеріалами взаємодіяти.

4. Документ-камера.

Документ-камера — особливий клас, які призначені для передачі зображень документів або об'єктів в електронній формі. Документ-

камери дозволяють одержувати і транслювати в режимі реального часу чітке зображення практично будь-якого об'єкта, в тому числі і тривимірних. Зображення, одержане за допомогою документ-камери, може бути уведено в комп'ютер, передано через Інтернет, спроектоване на екран за допомогою мультимедіапроектора. []

За допомогою збільшення зображення документ-камери можуть працювати з дуже дрібним шрифтом в книгах або з друківаними сторінками. Документ-камери застосовуються в навчальному процесі, спрощують роботу за аудиторією. Оскільки передача даних відбувається в режимі реального часу, камери дозволяють здійснювати відеоконференції та ідеально підходять для роботи на дистанційному навчанні.

5. Планшет або смартфон.

Такі гаджети, як планшет або смартфон, можуть бути використані для:

- заміни паперового підручника;
- заміни робочого зошита (за наявності стилуса);
- організації роботи з інтерактивними вправами;
- організації групової роботи;
- організації дистанційного навчання;
- спільного доступу до документів.

Програмне забезпечення виступає середком для створення мультимедійного супроводу уроку. Існує багато варіацій додатків, сайтів та платформ, які можуть стат

ипомічника мідля вчителя у процесі створення ІКТ- супроводу для уроку або організації дистанційного навчання.

Пропонується така класифікація програмного забезпечення з його призначенням:

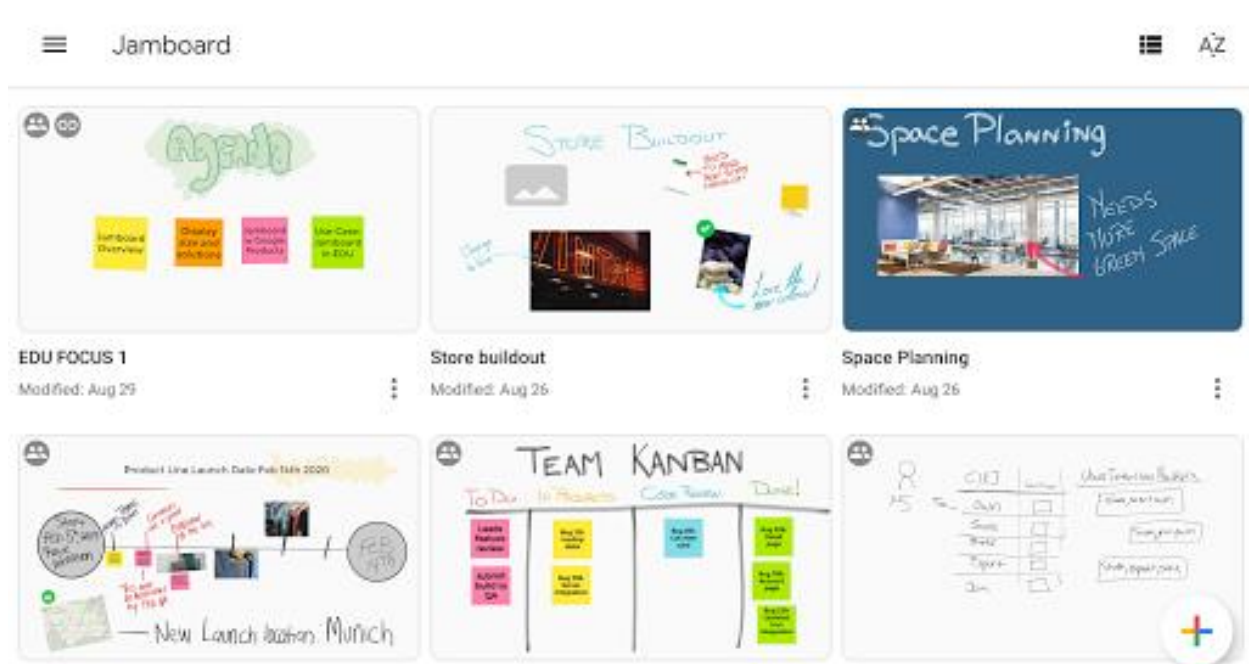
1. Програми для роботи з інтерактивною або онлайн- дошкою та організації групової роботи:

Використання інтерактивної дошки на уроках замість традиційної крейдяної дозволяє не тільки урізноманітнити навчальний процес, а й зробити його більш наочним, а й залучити учнів до нових типів діяльності, які будуть виявляти найбільшу ефективність на кожному етапі уроку.

– Jamboard

Jamboard – це цифрова дошка для конференцій, на якій користувачі, що мають до неї доступ, можуть записувати свої ідеї та зберігати їх для подальшого використання (Рис. 2).

Рисунок 2

Із переваг користування сервісом можна виділити такі: інтуїтивний інтерфейс, велика кількість інструментів для роботи, можливість використовувати на будь-якому пристрої.

Також програма є цілком безкоштовною, що робить її достатньо популярною серед такого типу застосунків.

Недоліком є необхідність завантаження мобільної версії сервісу, яка має затримку відображення дій учасників конференції.

– Miro

Miro – це платформа, що може виступати як онлайн-дошка для спільного чи особистого користування, створення слайдів та ментальних карт (Рис. 3).

Рисунок 3

Choose a template

Search

Recommended

Based on your role, we recommended you to start with the most relevant templates.

Popular

Remote meetings

Building blocks

Demo boards

All templates

Recent

Use Cases

Brainstorming & ideation

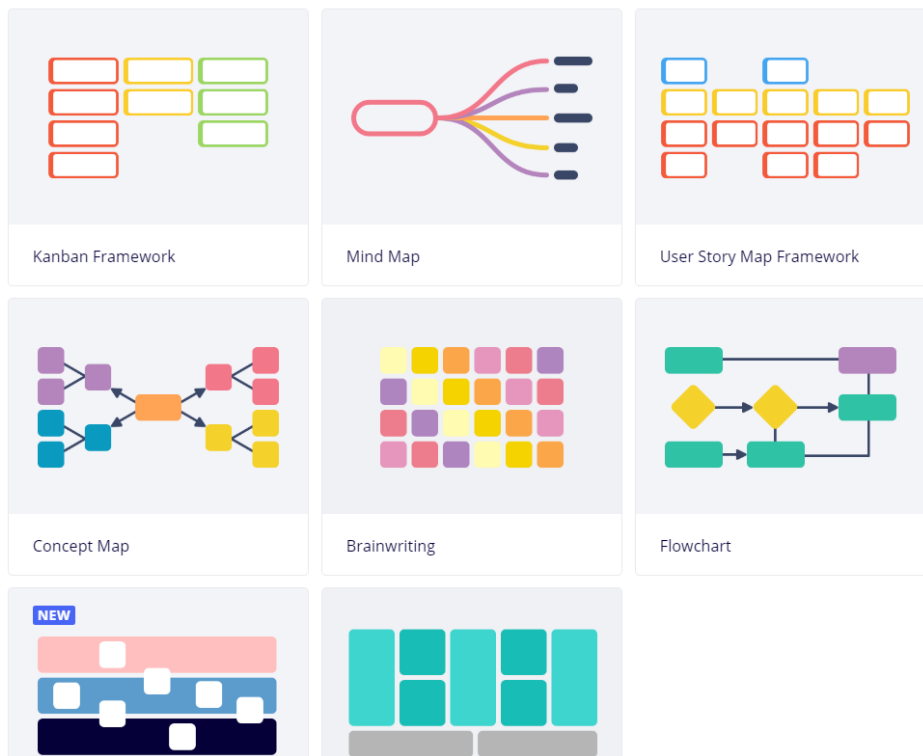
Research & design

Strategy & planning

Agile workflows

Mapping & diagramming

Workshops & facilitation

Сервіс повністю безкоштовним, як для вчителя, так і для учнів; дозволяє слідкувати за процесом виконання завдань та керувати ним; створювати ментальні карти; коментувати дошку або її елементи; спілкуватися у груповому чаті та зберігати прогрес роботи.

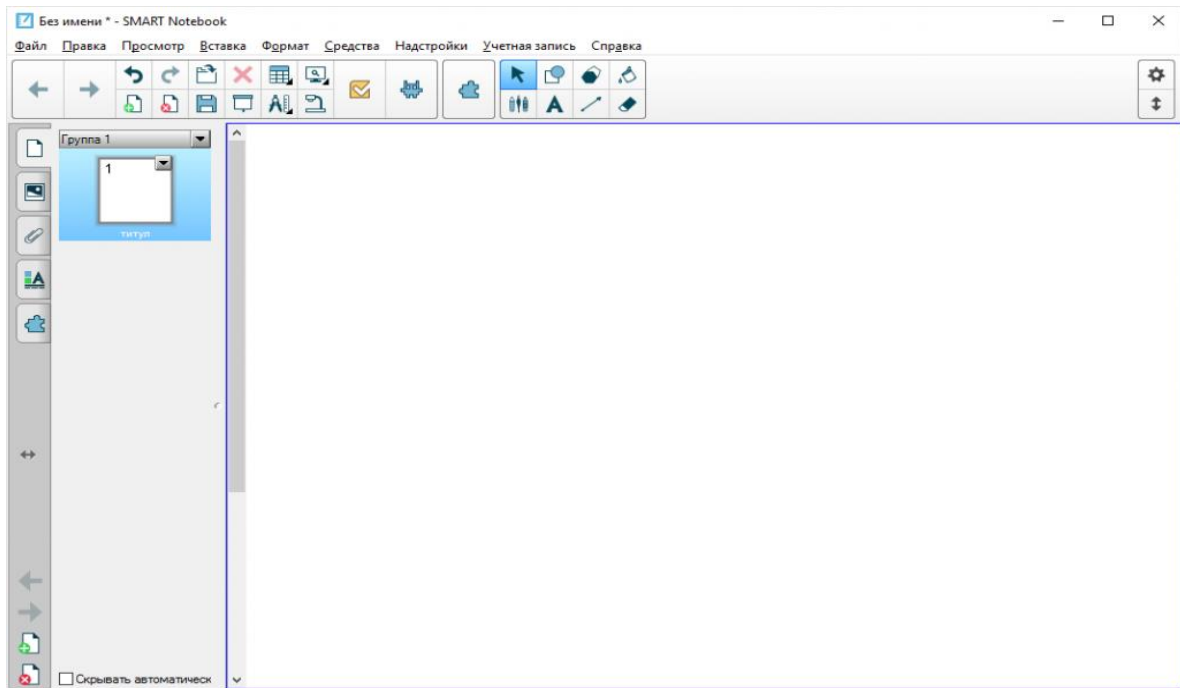
Недоліком сервісу є англomовний інтерфейс, проте це компенсується зарахунок детальних інформаційних вікон, що з'являються у процесі роботи з елементами.

– SmartNotebook

SmartNotebook –

це конструктор для створення уроків для інтерактивної дошки. Відмінність його від звичайних сімпрезентацій у тому, що тут наявні інтерактивні елементи, що роблять роботу з навчальною інформацією цікавішою (Рис. 4).

Рисунок 4

С
утт
єво
юп
єре
ваг
ою
ць
ого
сер

вісудля інтерактивної дошки—

цена явність посібника та відеоінструкції з використання, що дозволяє викладачу, навіть тому, хто тільки починає роботу з інтерактивною дошкою, швидко розуміти особливості користування сервісом.

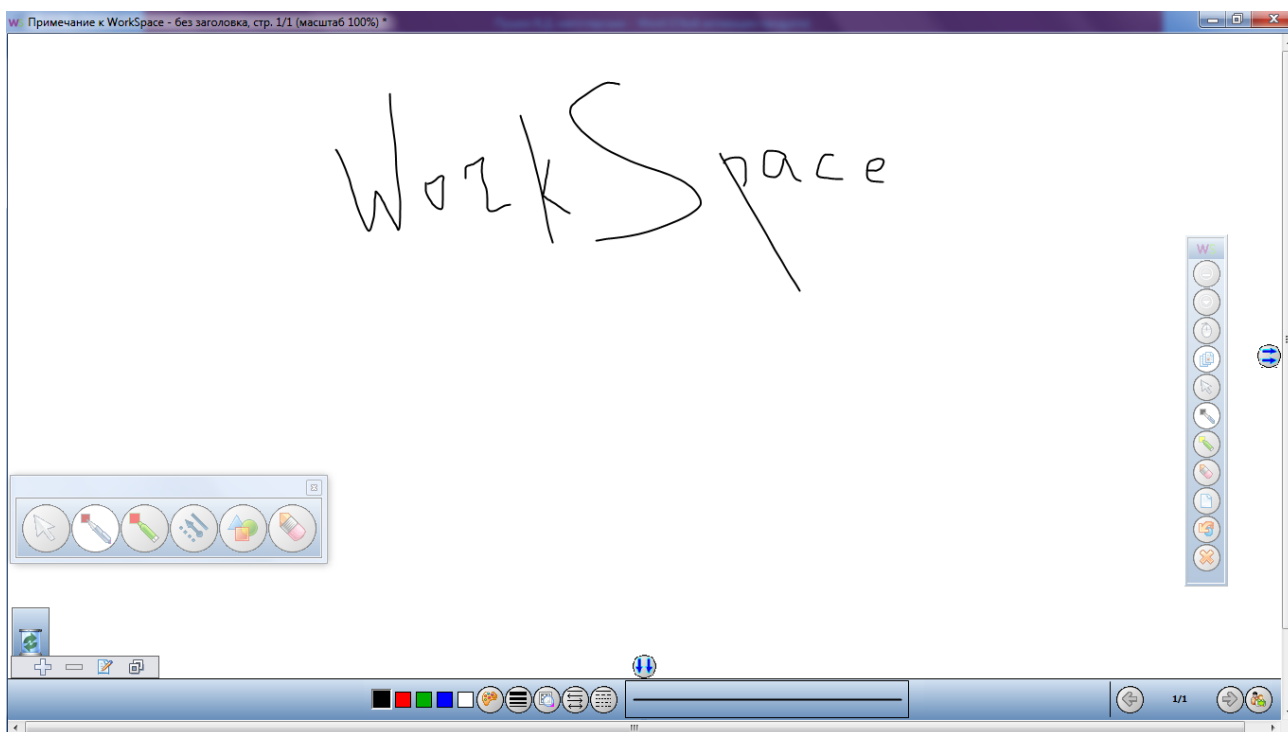
Із недовіків можна виділити те, що програма є безкоштовною тільки у пробний період (тобто має демо-версію). Подальше користування програмою можливе тільки після платної підписки.

– Interwrite Workspace

Interwrite Workspace—

стандартне устаткування для інтерактивних дошок фірми Interwrite. Цілком замінює традиційну крейдяну дошку, адже має у собі велику кількість інструментів та функцій (Рис. 5).

Рисунок 5

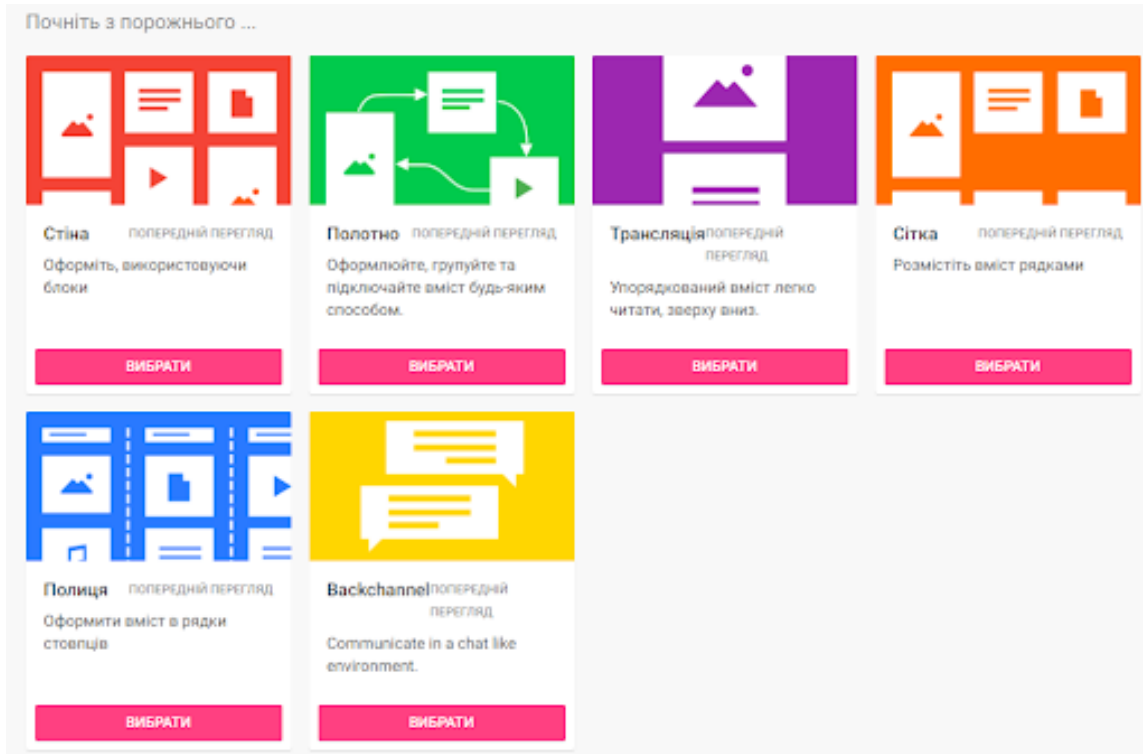

Переваги цього програмного забезпечення очевидні: вона є безкоштовною, додається одразу при придбанні інтерактивної дошки, може працювати з будь-яким проектором, має велику кількість різноманітних інструментів, написи, зроблені на дошці, можна зберігати для подальшого використання. Також програма дозволяє робити написи не тільки у режимі «білої дошки», а й дає можливість робити виділення інформації, написати позначки на відкритому поточному екрані будь-якого іншого застосунку.

Серед недоліків можна виділити неможливість створення інтерактивного контенту безпосередньо у цьому застосунку.

– Padlet

Padlet – це універсальна онлайн-дошка, що може використовуватися для візуалізації інформації або організації групової роботи (Рис. 6).

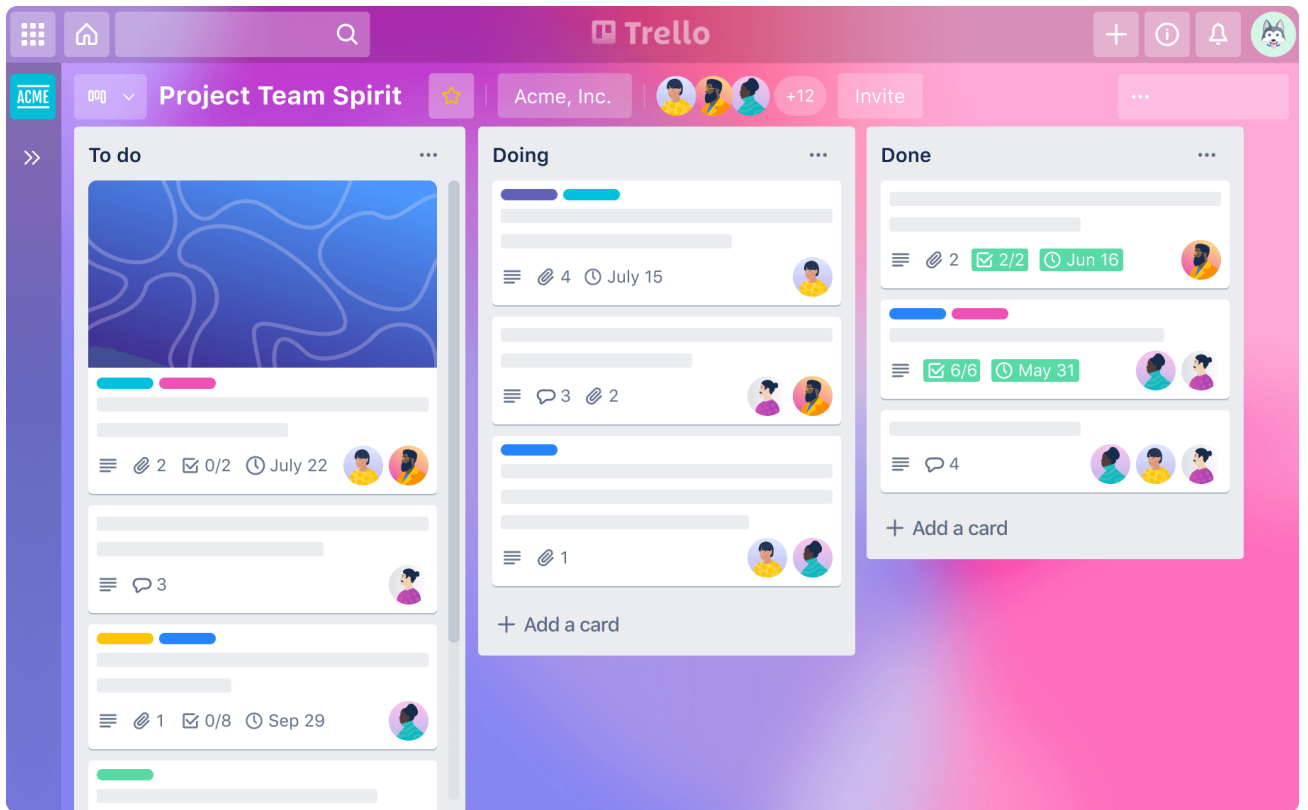
ним засобом збору, систематизації та аналізу інформації. Сервіс можна користуватися з веббраузера, щоби зробити його доступним навіть на «слабких» пристроях.

– Trello

Trello–

це хмарний сервіс для підвищення ефективності роботи над груповими проектами, заснований на концепції методу «канбан», щоби запропонований фірмою Toyota ще у 1980-х роках (Рис. 7).

Рисунок 7

Канбан-

дошки застосовуються для візуалізації та оптимізації робочого процесу шляхом розподілу великого завдання на менші та можливість прозорі слідувати за процесом виконання кожної частини проекту.

Сервіс відрізняється-

поміж інших простим інтерфейсом, майже необмеженим безкоштовним доступом до функціоналу та контенту, зручністю у роботі та можливістю інтеграції з іншими популярними сервісами для онлайн-роботи.

2. Програми для створення мультимедійних презентацій:

Електронні презентації дають можливість вчителю при мінімальній підготовці незначних витратах часу підготувати оригінальну аочно-подання навчального матеріалу, що може активізувати увагу учнів та стимулювати пізнавальну активність шляхом використання змісту аудіовізуального контенту.

– Microsoft PowerPoint

Microsoft PowerPoint –

додаток із групи Microsoft Office для створення мультимедійних презентацій (Рис. 8).

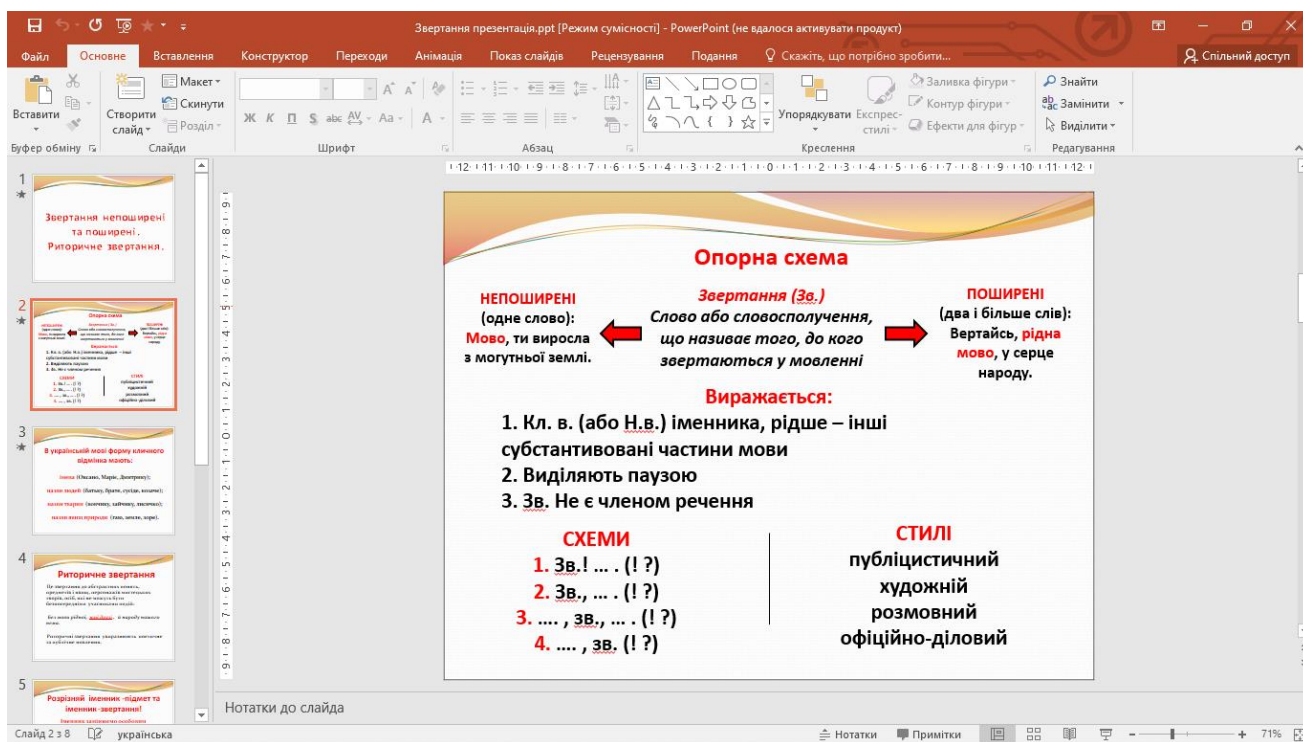

Рисунок 8

Програма має великий обсяг інструментів для роботи із текстом, зображенням і різного формату, аудіо-та відеофайлами. Також інструментарій програмного устаткування дозволяє створювати

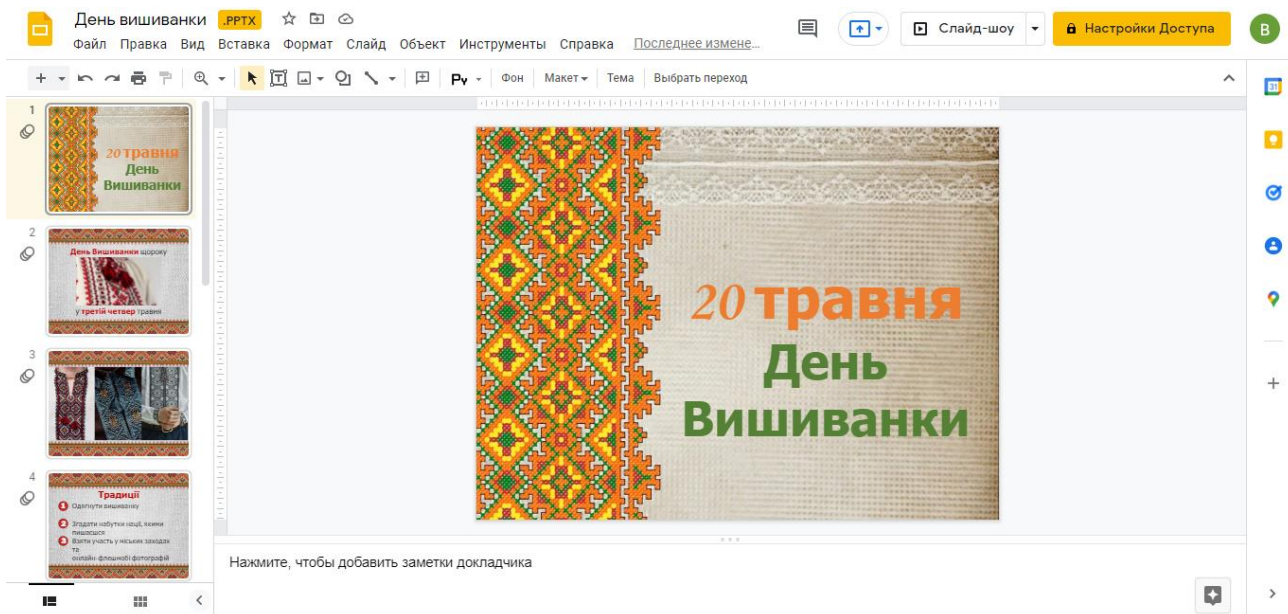
вати різноманітні діаграми, використовувати теми для особливого оформлення макет у презентації та налаштувати презентацію згідно потреб майже без обмежень.

Єдиним недоліком програми можна назвати те, що для її використання користувач повинен оформити підписку на пакет послуг Microsoft Office для отримання ліцензії на використання.

– Google Slides

Google Slides – аналог Microsoft Office PowerPoint від Google. Застосунок дозволяє створювати мультимедійні презентації у веб-браузері або мобільних гаджетів, використовуючи мобільний застосунок (Рис. 9).

Рисунок 9

Цей сервіс, так само як і Microsoft Office PowerPoint, має велику кількість різноманітних інструментів для роботи з мультимедійними файлами та інструментів для створення власного візуального контенту. Суттєвою перевагою та відмінністю від PowerPoint є те, що створювана презентація виконує самостійні автозбереження у хмарних

овище Google Drive через невеликі проміжки часу, що дозволяє зберігати файли на усіх етапах створення без втрати даних за непередбачуваних обставин та надає доступ до презентації та її редагування з будь-якого пристрою для одного користувача або команди користувачів, що, у свою чергу, надає передумови для організації групової роботи.

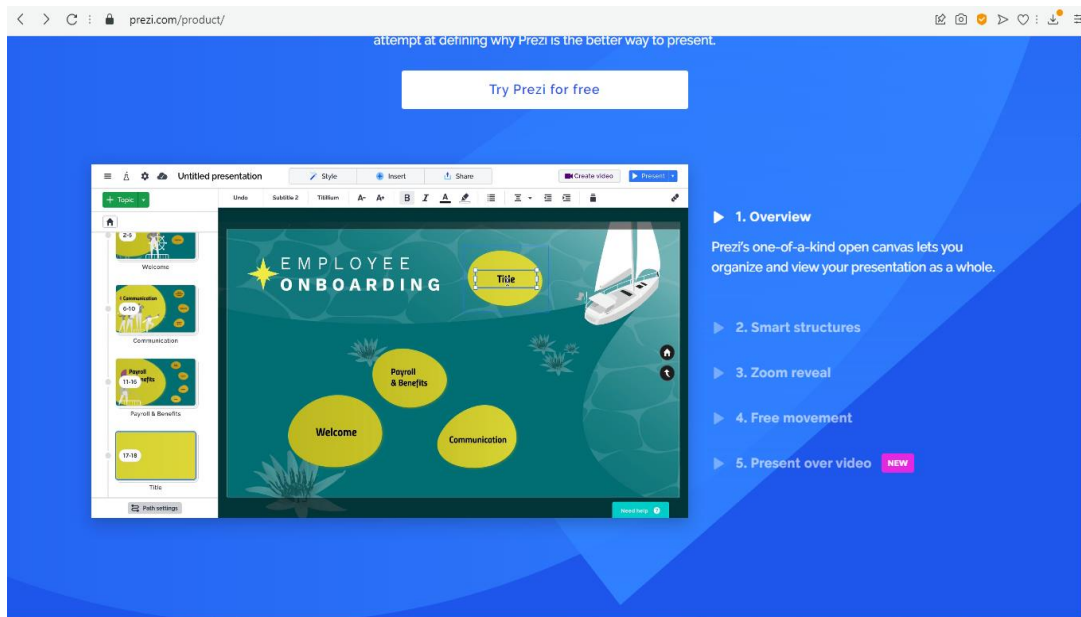
Інтерфейс сервісу цілком інтуїтивний, тому користуватися ним буде легко навіть початківцю. Також сервіс не вимагає завантаження програмного забезпечення, що дозволяє працювати з ним навіть на слабких комп'ютерах.

– Prezi

Prezi – це програмне забезпечення для створення мультимедійних презентацій, засноване на хмарних технологіях. Найцікавішою функцією сервісу є масштабовані презентації, що дозволяє фокусуватися на конкретній частині слайду (Рис. 10).

Основною відмінністю від інших сервісів для презентацій є те, що Prezi надає можливість не тільки для створення звичних презентацій, а й має функції створення презентації на відео та створення інтерактивних плакатів.

Рисунок 10

PreziVideo— частина сервісу Prezi, що дозволяє створювати інтерактивні презентації, що вбудовують ся у відео з веб камери у таких програмах як Microsoft Teams, Zoom, Google Meet тощо. Це дозволяє спостерігати не тільки за трансляцією з екрану доповідача, а й робить с а мо год о доповідача частиною презентації (Рис. 11).

Your brand, front and center

Easily create professional-looking, branded video presentations

Use your existing slide decks or start from scratch

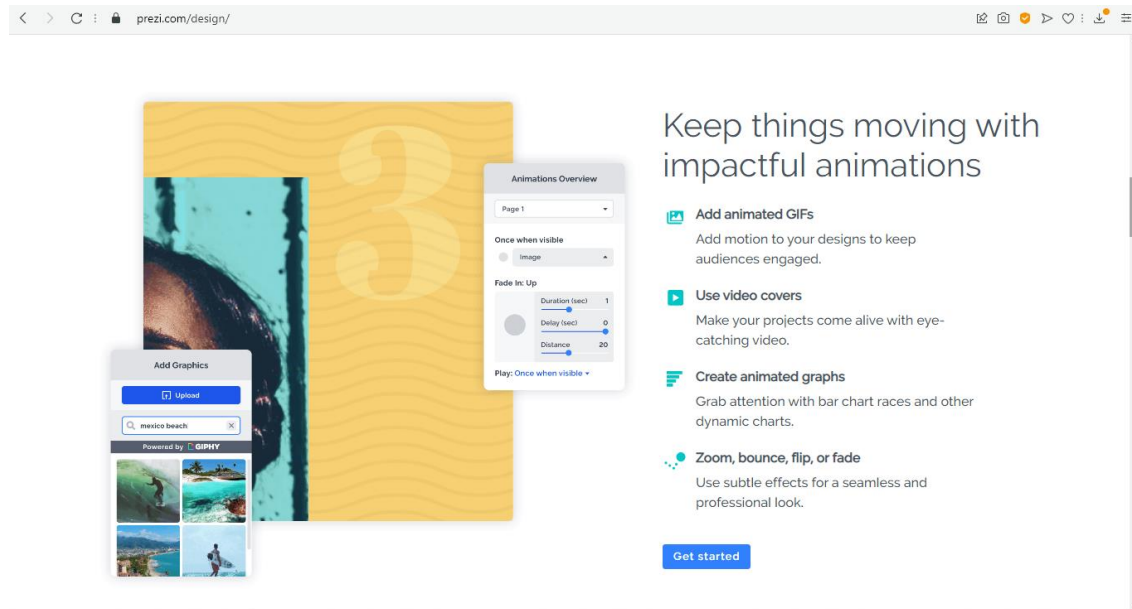

Drop in photos, gifs, and video from your drives or the web

Get started

Р
исунок
11
Р
reziDesi
gn—
третяча
стина за
стосунк

уPrezi,щодозволяєстворюватицікавімасштабованіінтерактивніплакати,стрічка часу,географічнікарти,інфографікитощо(Рис. 12).

исуно
к 12

у
сїчас
т
инизас
тосунк
уPrezi
мають
особис
тийши

рокийінструментарій,бібліотекуготовихшаблонівтаможливістьствореннякористувачемслайдівзнуля.Такожвизначноюособливістюзастосункуєширокіможливостіанімаціїоб'єктів,щоробитьслайдинетількинаочнимитаінтерактивними,алеїдодаютьдинамізмуподанійнаслайдахінформації.

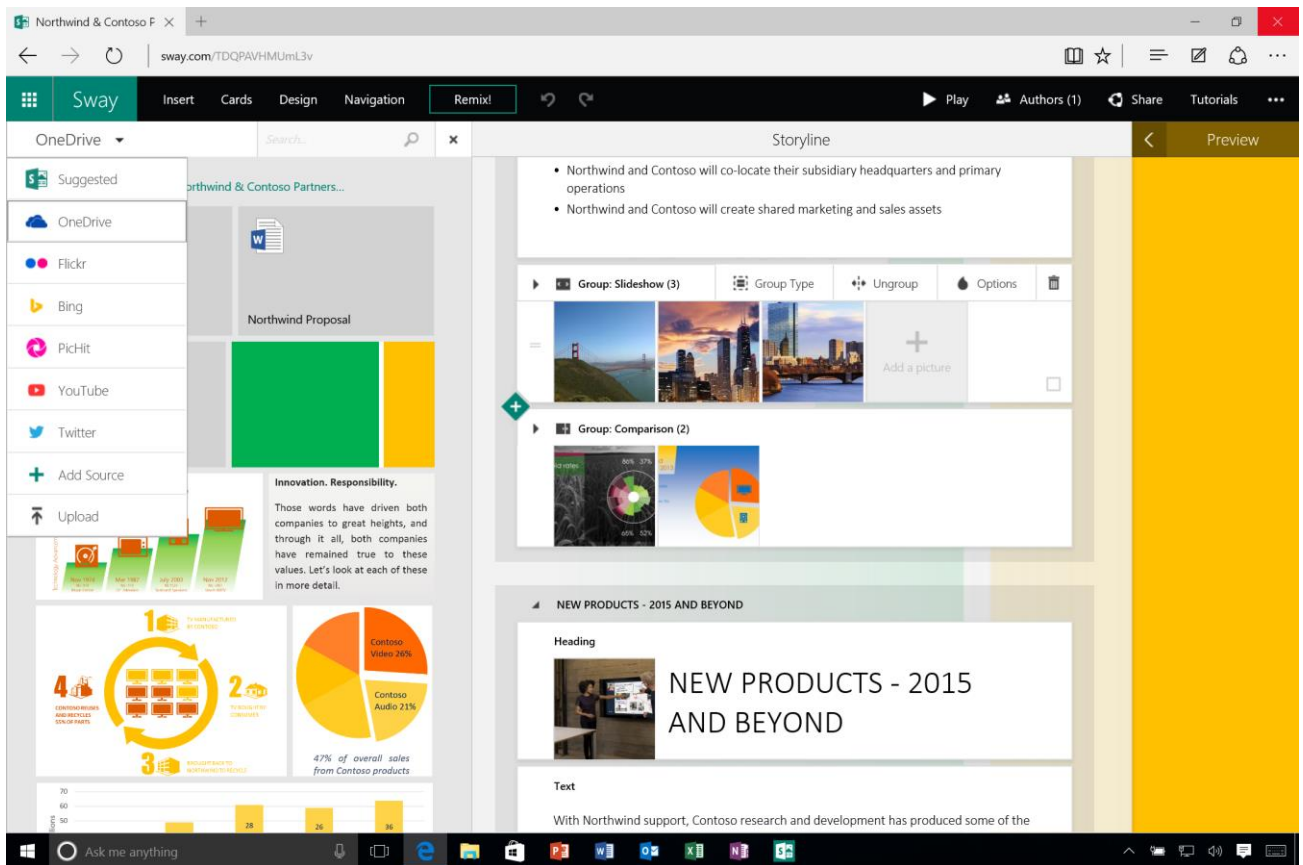
Недолікомсервісуєвідсутністьукраїнськоїмовиінтерфейсу,що,відповідно,ускладнюєкористуваннядлявикладачівтаучнів,щонемаютьдостатньогорівняволодінняанглійською,німецькоюабоіспанськоюмовою.

– MicrosoftSway

MicrosoftSway–

щеодінсервісвідMicrosoft,якийдозволяєоформлюватипрезентаціюувиглядіфункціональноговебсайту(Рис. 13)

Рисунок 13

Перевагою сервісу є те, що така презентація може бути вбудована в сайт і так само повноцінно використовувати, наприклад, створивши учительський блог або сайт в закладу.

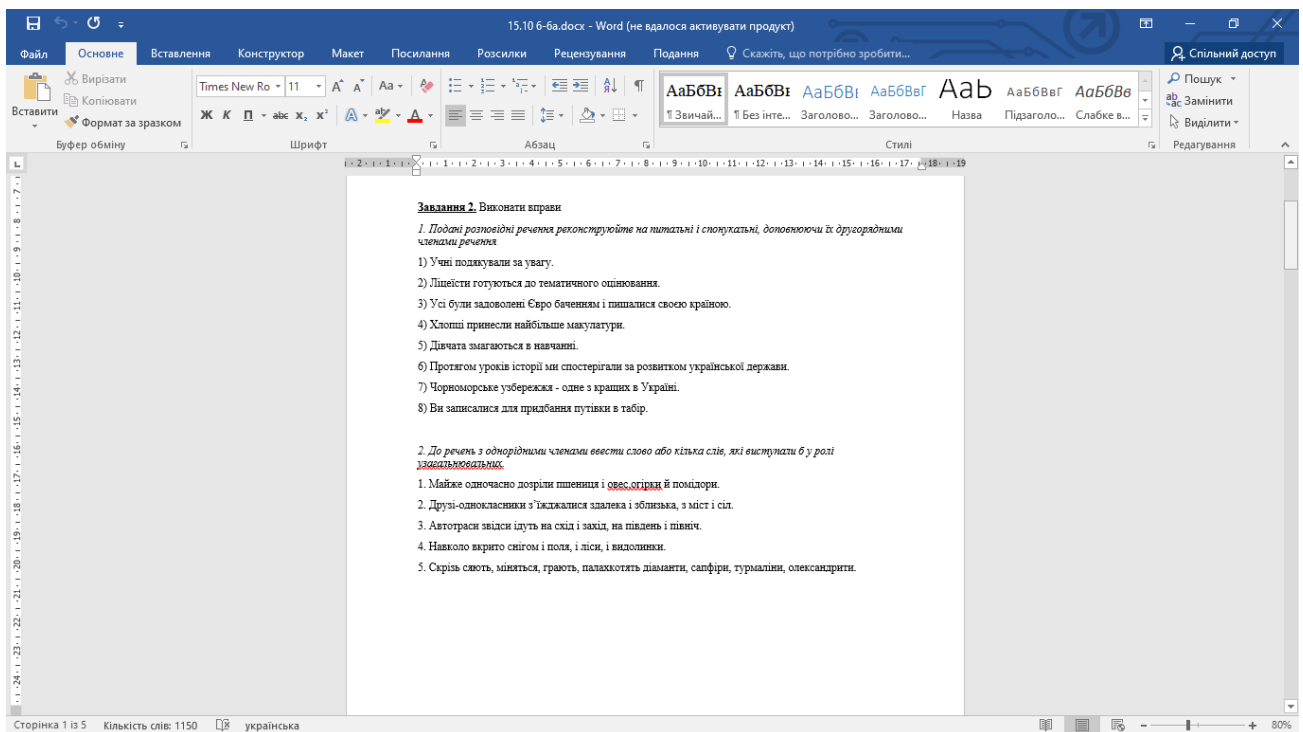
Сервіс не користується великим попитом попри усі можливості, загалом його функції зараз можуть виконувати будь-які стандартні сервіси для створення сайтів та презентацій.

3. Програми для роботи з файлами:

- Microsoft Word

Microsoft Word – програма зі стандартного пакету Office, яка дозволяє створювати різноманітні текстові документи і оформлювати їх залежно від потреб користувача (Рис. 14).

Рисунок 14

Microsoft Word є однією з найпопулярніших програм-текстових редакторів у світі. Вона дозволяє створювати, редагувати та персоналізувати текст, має потужну функціональну базу та велику кількість засобів для створення не повторного дизайну документів.

Перевагою програмного устаткування є його популярність, створення можливостей для необмеженого редагування та персоналізації тексту (великий вибір шрифтів та можливість використання користувацької, потужної бібліотеки шаблонів документів, можливість використання графічних зображень та завантаження їх зі стокової

азиневідриваючисьввідробочогопроцесу,створеннявізуальнихдіаграм,таблицьтощо)тадоступність.

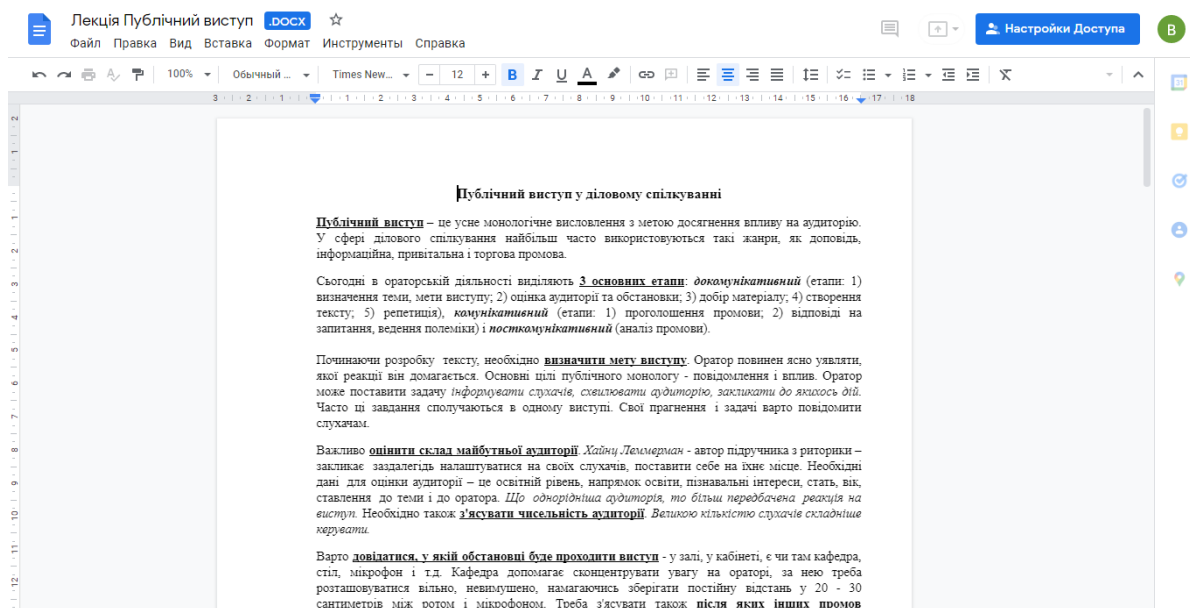
Програмамаєінтуїтивнеоформленняінтерфейсу,коженінструментмаєкороткийопис,єдоступдослужбипідтримкитамовадаткупідлаштуєтьсяядомовіопераційноїсистеми,щоробитьпрограмудоступноюдлякористувачабудь-якоговікутабудь-якоїнаціональності.

Ізнедоліків,якіувсіхпрогрампакепуOffice,можнавиділитипотребуоформленняпідпискинакористуванняпрограмою.

– GoogleDocuments

GoogleDocuments–цеоднапрограмавідрозробниківGoogle.Сервіс,якіMicrosoftOfficeWord,дозволяєстворювати,редагуватитаоформлюватитекстовідокументи,протемаєнизкувідмінностей,щороблятьзастосунокщобільшкомфортнимтадоступним(Рис. 15).

Рисунок 15

ю від Microsoft Office Word те, що Google Documents не потрібно завантажувати – із застосунком можна працювати з будь-якого браузера, що робить його доступним навіть на слабких комп'ютерах та мобільних гаджетах. Також для мобільних гаджетів існує окремий застосунок, який можна завантажити з Google Play Market та зробити користування сервісом ще більш зручним.

Також із переваг застосунку можна виділити те, що прогрес роботи над документом зберігається автоматично через невеликі проміжки часу (сервіс зберігає кожну секунду вугу), що дозволяє користувачам не втрачати прогрес роботи.

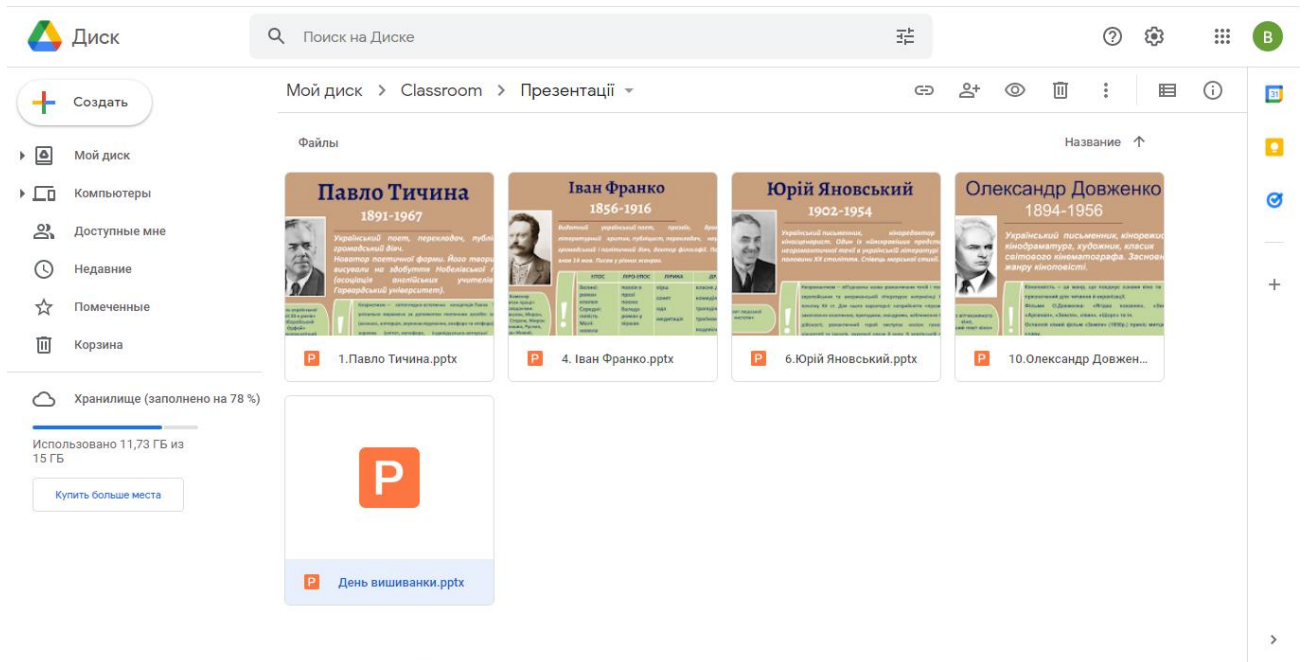
Усі документи, створені у Google Documents зберігаються у хмарному сховищі Google Drive, так користувач отримує доступ до файлу з будь-якого пристрою та у будь-який час. Також це дозволяє працювати над документом групі користувачів, що мають відповідний рівень доступу до файлу.

Неможливо відмітити інтуїтивність інтерфейсу сервісу – піктограми функцій розбірливі, а їхні назви цілком зрозумілі. Мова сервісу підлаштовується до мови браузера або мобільного гаджету.

– Google Drive

Google Drive – це сервіс з використанням хмарних технологій від розробників Google (Рис. 16).

Рисунок 16

Воно дозволяє зберегти документи у віртуальному (хмарному) сховищі, що дає низку переваг, порівняно з фізичними носіями інформації:

-

хмарне сховище можна втратити лише за умов втрати доступу до акаунту Google;

- дозволяє доступ до файлів прямо із браузера на будь-якому пристрої у будь-який час;

-

дозволяє організувати групову роботу за умов надання доступу та прав ведення змісту папки або файлу для групи користувачів, за рахунок чого можна організувати документообіг або колективні варіанти роботи.

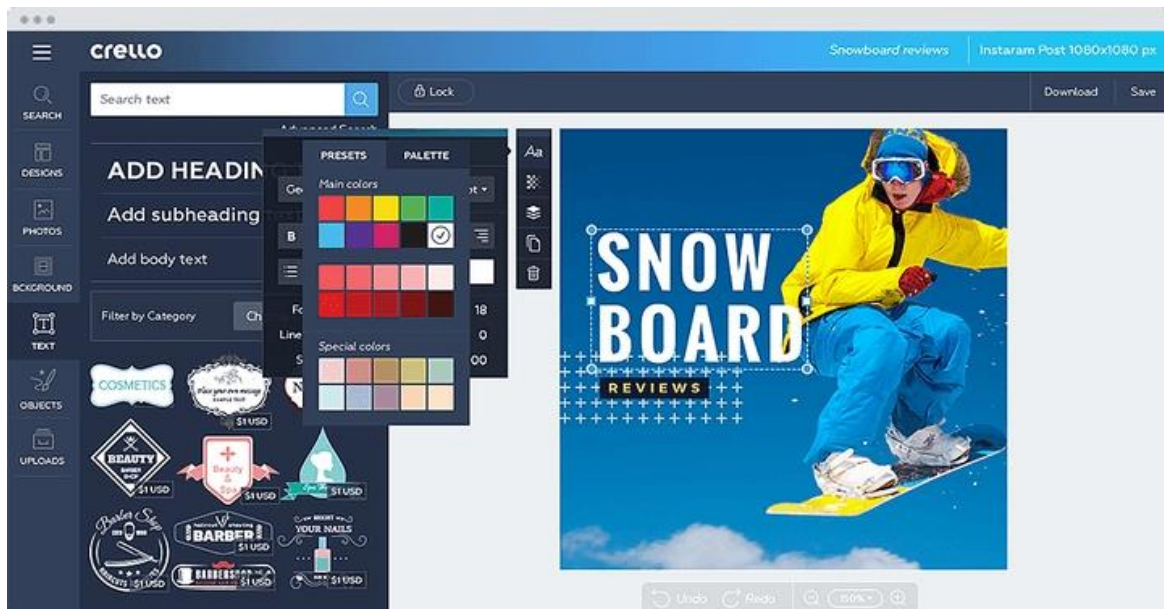
Незважаючи на усі переваги, хмарне сховище Google Drive має суттєвий недолік – обмеження об'єму даних, що можуть зберігатися на Диску. Проте цього обмеження можна позбутися, оформивши підписку на потрібний тарифний план.

4. Графічні редактори:

– Crello

Crello – це графічний онлайн-редактор для створення статичних та анімованих дизайнів (Рис. 17).

Рисунок 17

П

ерев
аго
юон
лай
нсер
вісу
ете,
щов

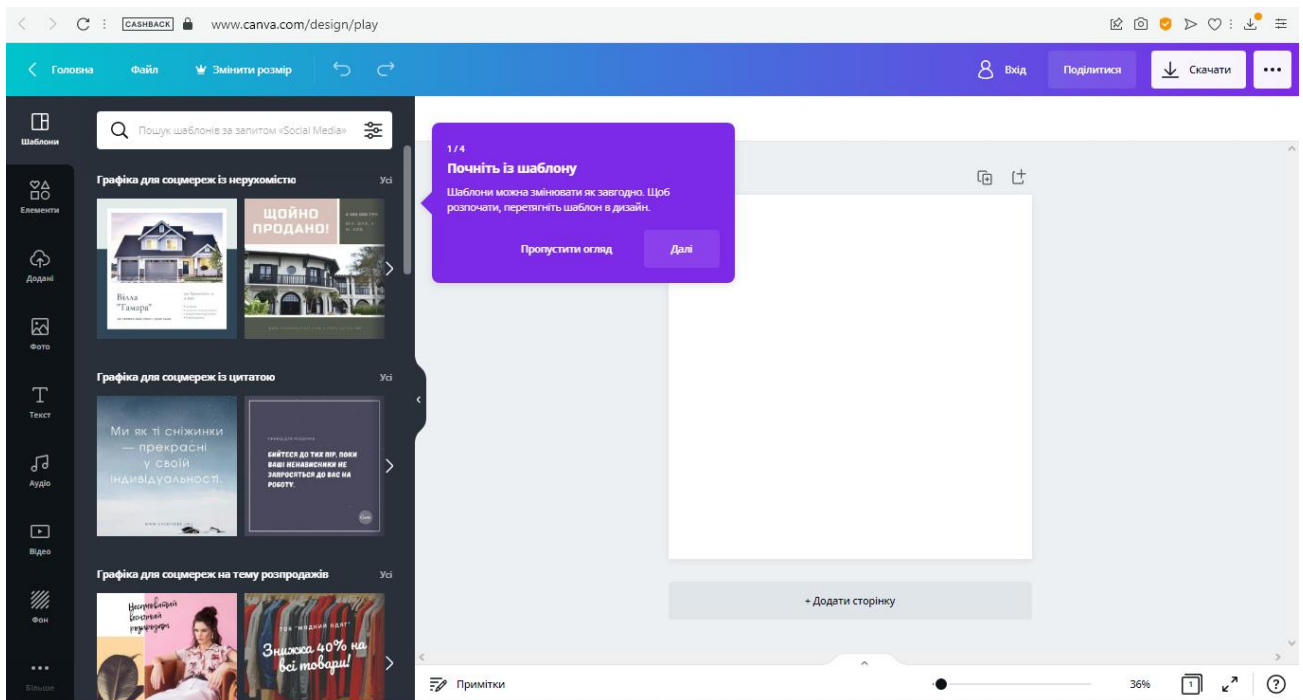
індає можливість створювати графічний контент навіть без професійних навичок графічного дизайну. Також сервіс дозволяє безкоштовно користуватися графічним редактором, готовими шаблонами для створення дизайнів, надає доступ до бібліотеки безкоштовних шрифтів, музики, анімацій та 600 тисяч стокових фотографій.

Недоліком є обмеженість безкоштовної версії сервісу, проте за наявності підписки програма відкриває майже необмежені можливості для особистої творчості як вичтеля, так і учнів.

– Canva

Canva – це графічний редактор, що останнім часом набирає все більшої популярності завдяки своїй простоті та багатим функціональним можливостям (Рис. 18).

Рисунок 18

Цей графічний редактор не потребує жодних завантажень – можна працювати з будь-якого браузера. Також існує мобільний додаток для гаджетів, що має такий самий набір функцій, як і версія для браузера.

Завдяки своїй інтуїтивності та наявності налаштувань мови сервіс є доступним навіть для початківців у роботі з графічним дизайном.

Використовуючи сервіс, можна розробляти різноманітні макети для різних типів брошур, слайдів презентацій, плакатів тощо для показу за допомогою медіа проектора або для друку.

Із невеликої кількості можна виділити те, що бібліотеки шрифтів, стокових зображень, анімацій та інших графічних елементів є обмеженими, якщо використовувати сервіс без оформлення підписки.

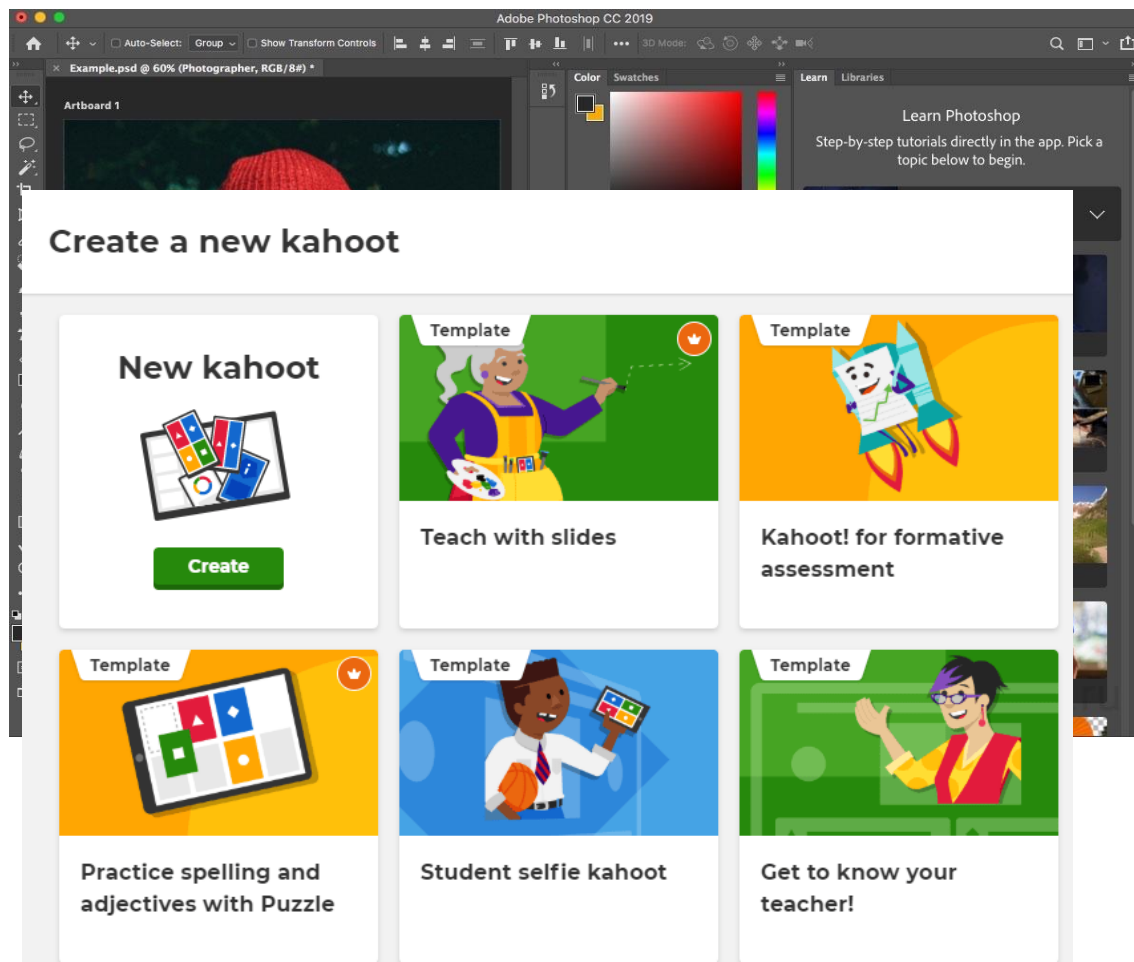
– Adobe Photoshop

Adobe Photoshop – програма пакету Adobe, яка користується найбільшою популярністю серед усіх графічних редакторів (Рис. 19).

Р

ису
НОК
19

рог
рам
ама
єба
гат
ий

функціонал, протедля користування нею нею необхідна хоча б мінімальна підготовка. Велика кількість інструментів для роботи, платна підписка, англо мовний інтерфейс спеціальної термінологія знижують попит користувачів серед працівників галузі освіти, котрі надають перевагу інтуїтивності, простоті використання та можливості безкоштовного користування.

5. Програми для створення інтерактивних вправ, плакатів, тестів, опитувань, вікторин та ментальних карт:

– Kahoot!

Kahoot! – це інтернет-платформа, завдяки якій можна створити навчальну гру будь-якої тематики (Рис. 20).

Рисунок 20

Використовуючи цей сервіс можна створювати тести, опитування та вікторини за шаблонами, які сервіс самостійно об'єднає у динамічну гру, яка буде захоплюючою для будь-якої вікової категорії.

Із переваг можна виділити такі: учні можуть одразу бачити правильність своєї відповіді; платформа безкоштовна; ігрові форми виглядають цікаво, кольорова динамічна; є достатньо налаштувань, аби урізноманітнити тестові завдання.

Недоліком платформи є те, що її інтерфейс доступний лише англійською мовою, що може ускладнити користування нею для тих, хто не володіє нею достатньо мурівні.

– Learning Apps

LearningApps–
це платформа для створення різноманітних інтерактивних вправ (Рис. 21).

Рисунок 21

На вебсторінці сервісу є потужна бібліотека готових авторських вправ та шаблонів для самостійного створення вправ, що значно спрощує користування нею. Також перевагою сайту є те, що інтерфейс сайту цілком інтуїтивний і його зміст можна відобразити українською мовою.

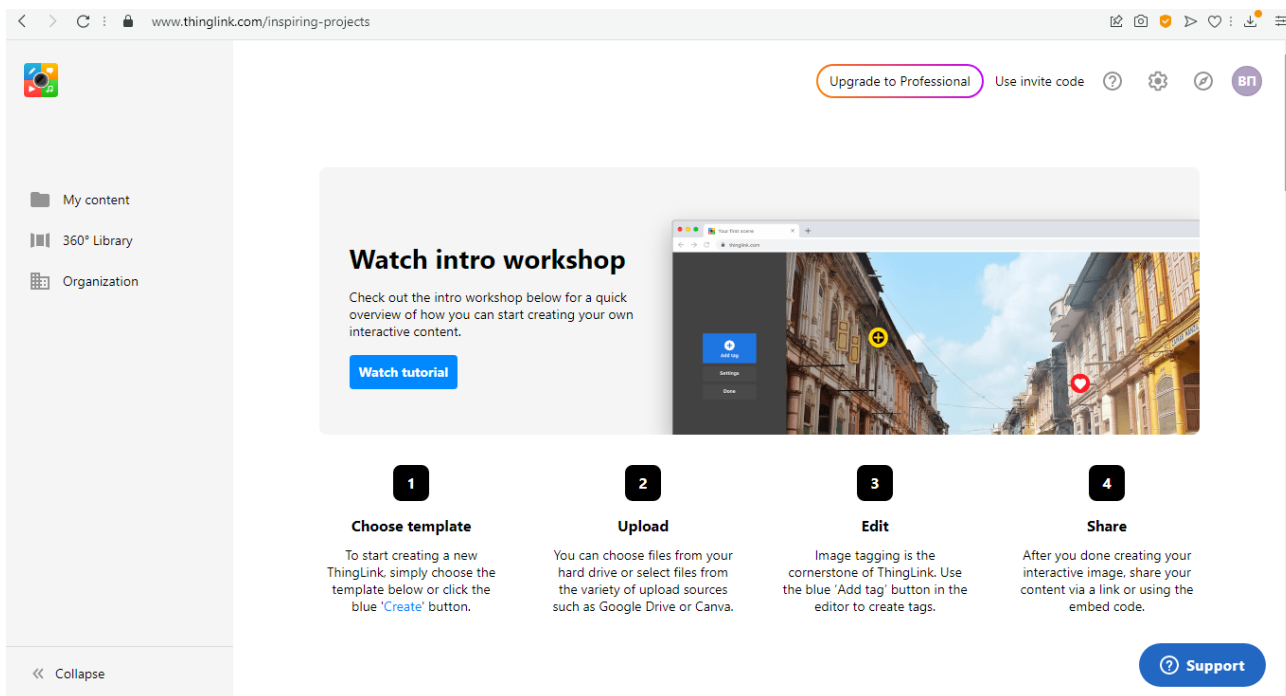
Велика кількість різноманітних шаблонів вправ дозволяє розвинути свій творчий потенціал вчителя, а для учнів це цікаві та незвичні форми вправ, які сприяють мотивації до навчання.

– Thinglink

Thinglink–
це платформа для створення інтерактивних плакатів та відео, що дозволяє подати інформацію

рмацію цікавий спосіб, а і надає можливість взаємодіяти з нею безпосередньо (Рис. 22).

Рисунок 22

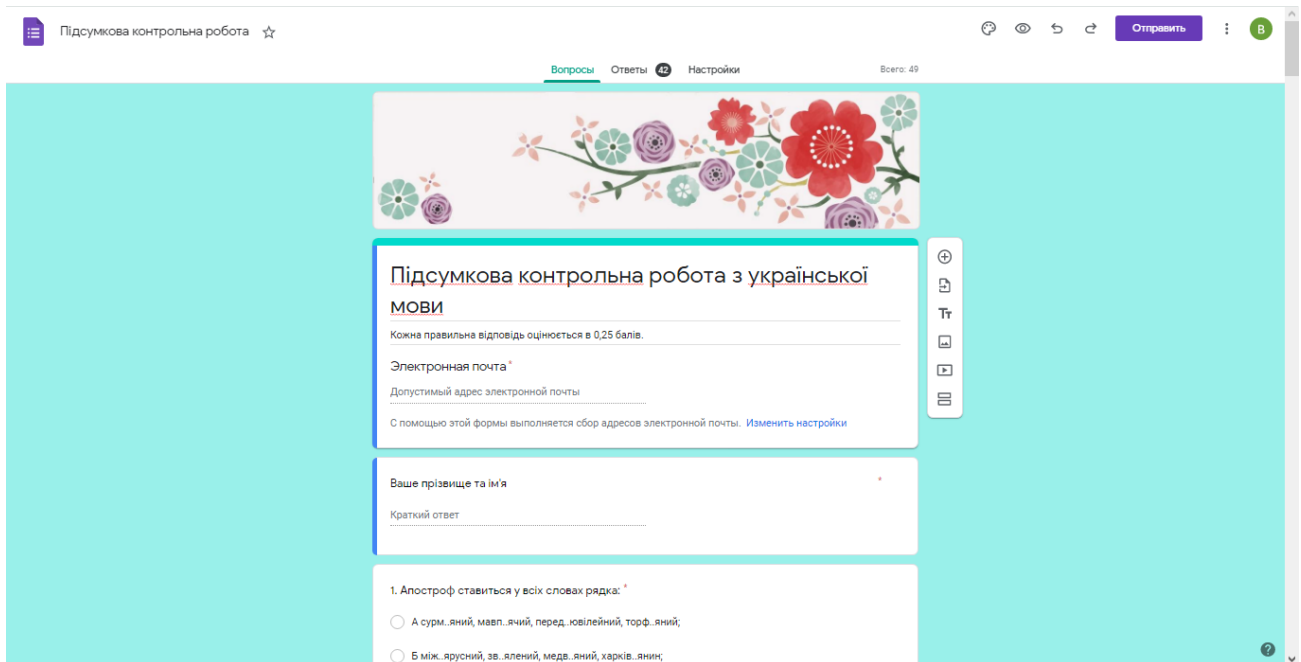

Інтерфейс сервісу англomовний та багатогранний, але інтуїтивний. Робота з вебсайтом ускладнена не лише відсутністю рідної мови, але й великою кількістю різноманітних функцій, що може відволікати від робочого процесу. Проте усі ці недоліки компенсуються зарахунок наявних на платформі навчальних відео, у яких за короткий проміжок часу докладно викладено принципи роботи кожного з інструментів.

– Google Forms

Google Forms – це платформа розробників Google, призначена для створення тестових форм та опитувань (Рис. 23).

Рисунок 23

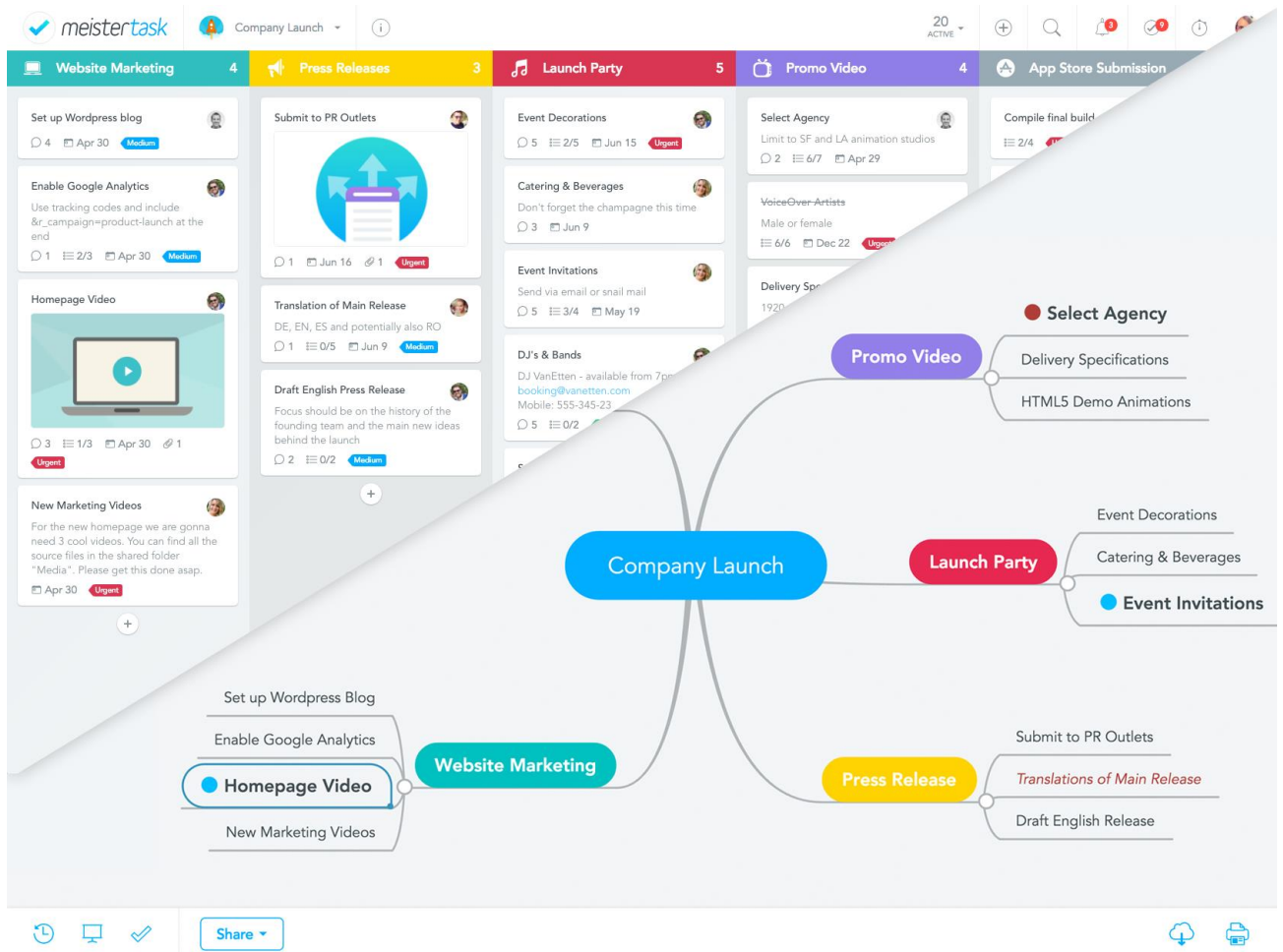

Інтуїтивний інтерфейс робить користування сервісом швидким, доступним і приємним, а різноманітність форм тестових завдань дозволяє виявити креативність і зробити звичайний онлайн-тест для учнів цікавішим.

Також платформа має велику кількість шаблонів для візуального оформлення тестових завдань, що дозволяє персоналізувати подану інформацію.

MindMeister – це заснований на хмарних технологіях онлайн-сервіс для створення мап думок (англ. mindmap), що дозволяє користувачам візуалізувати свої думки (Рис. 24).

Рисунок 24

Платформа має велику кількість готових шаблонів, які можуть задовольнити будь-які потреби користувачів. Загалом використання інтелектуальних карт дозволяє візуалізувати великий обсяг інформації у простій формі, що підвищує її зрозуміння та покращує якість запам'ятовування інформації.

Отже, перелічене обладнання та програмне устаткування допомагає утворенню мультимедійного супроводу уроку. Завдяки великій кількості різноманітних сервісів, програм та вебсайтів можна створити неповторний мультимедійний контент, щоб уде допоміжною частиною уроку з використанням ІКТ. Ці сервіси та застосунки не тільки

ьки допомагають в організації ходу уроку, а й активізують пізнавальну діяльність учнів з урахуванням своєї наочності та інтерактивності.

II. МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі

З огляду на сучасні реалії, вчителю необхідно модернізувати свій методичний і мовний викладання, аби задовольнити усі пізнавальні потреби сучасного покоління. Так, модернізуватиметься не тільки зміст світнього матеріалу, а й його форма та спосіб подання необхідної інформації.

Головною метою сучасного вчителя стає не тільки побудова навчального процесу відповідно до вимог формування необхідних навичок та компетенцій, а й створення на уроці доброзичливої та продуктивної атмосфери, яка б дозволила учням не тільки ефективно засвоювати навчальний матеріал, а й відчувати себе психологічно комфортно та захищено, що відповідає засадам особистісно орієнтованого навчання.

Так само спосіб подання інформації має бути спрямованим на індивідуальний підхід до кожного учня, що, завдяки сучасним інформаційним технологіям, стало набагато легше. Таким чином шкільна програма засвоюється легше і з'являється більше варіацій її подання.

Але тут постає проблема подання інформації таким чином, аби вона не тільки цікавила, а й мала дослідницький характер, що необхідно для того, щоб навчити учня належним чином розуміти завдання, сприймати інформацію, шукати її, аналізувати, систематизувати та відтворювати. Це необхідно не лише для формування ключових навичок, а й для того, аби навчальний процес викликав у учнів зацікавленість, що, у свою чергу, підіймало б рівень пізнавальної активності і робило б результати уроку успішнішими.

Ця проблема є основою у галузі освіти, протерішення її вимагає від педагога виявлення особистих творчих якостей, прагнення до самовдосконалення та готовності до адаптації до сучасних умов викладання та до особливостей особистості кожного учня.

Так, позиція вчителя зміщується у галузь наставництва – вчитель вже опікується не тільки засвоєнням учнями предметних компетенцій, а й допомагає кожному розкрити свій особистісний та творчий потенціал, знайти себе у цьому житті, і, відповідно до цього, організувати робочий та навчальний процес таким чином, аби кожен учень мав змогу виявити свої навички та здібності у повному обсязі, мав свою позицію у навчальному процесі та максимальновзаємодію з колективом класу.

Аби задовольнити усі перераховані вище потреби необхідно вдаватися до комбінації традиційних методів навчання та сучасних інформаційних та комп'ютерних технологій.

Використання комп'ютера на уроці не тільки дозволяє зробити процес навчання більш адаптивним та мобільним, а й реалізувати концепцію індивідуального підходу, адже кожен учень виконуватиме поставлені задачі у такий спосіб, який буде для нього комфортним та продуктивним. Так само використання інформаційних технологій у навчальному процесі дає можливість учню виявляти більше самостійності та вільно організувати свій робочий процес, надає засоби для зручного аналізу помилок та самооцінювання.

Отже, використання інформаційних технологій та інтерактивних вправ у різноманітні форми подання та прийняття інформації, розширює межі навчальних завдань, забезпечує надання зворотного зв'язку, активізує пізнавальну діяльність та посилює мотивацію до навчання.

Поручі з тим, використання інформаційних технологій на уроці спонукає вчителя до власної творчості, що стимулює процес створення нових методів навчання та загальної розвиток освітньої діяльності у сучасному світі. Проте і тут виникають проблемні питання: деякі вчителі не визнають процес модернізації освіти і продовжують використовувати традиційні методи, що негативно відбивається не тільки на навчальній успішності здобувачів освіти, а й на їх загальній зацікавленості в навчальному предметі, через що, у перспективі, втрачається кількість майбутніх фахівців певних галузей.

Загалом, будь-яка педагогічна технологія є інформаційною технологією, оскільки основою навчального процесу є отримання, обробка та відтворення інформації.

Так, комп'ютерна технологія навчання можна назвати процесом формування та передачі навчальної інформації від вчителя до учня, засобом чого стає комп'ютер.

Основою підготовки уроку з використанням ІКТ, як і при підготовці до звичайного уроку, є план уроку, заснований на темі, що вивчається, та цілях, які ставить перед собою вчитель. Придбавши навчального матеріалу необхідно дотримуватися основних дидактичних принципів:

- систематичності;
- послідовності;
- доступності;
- науковості;
- диференційованості.

Також слід пам'ятати про те, що на уроці з використанням ІКТ комп'ютер виступає помічником вчителя, а не замінює його, тому основні функції вчителя на такому уроці обов'язково мають зберігатися.

Особливостями уроку з використанням ІКТ є:

1. Індивідуалізація та адаптивність.

Комп'ютер має можливість пристосування до потреб будь-якого користувача, у тому числі і пристосування до учнів із особливими потребами (збільшений шрифт, голосовий помічник та адаптація кольору для слабозорих; додаткові інструменти для роботи для учнів із особливостями розвитку тощо).

2. Інтерактивність.

ІКТ дозволяють налаштувати не тільки цікаве подання навчального матеріалу, а й створювати умови для діалогу між вчителем та учнем завдяки своєрідним «відгукам» надії кожного з учасників навчального процесу.

3. Керованість.

Вчитель у будь-який момент уроку або під час виконання учнями практичних завдань може керувати цим процесом, що дозволяє не тільки коригувати дії учнів, а й допомагати у засвоєнні навчального матеріалу.

4. Поєднання індивідуальної та групової роботи.

ІКТ дозволяють створювати та організувати різноманітні види робіт, що, у свою чергу, дозволяє у різноманітних навчальних процесах максимально залучити учнівський склад до виконання завдань.

5. Використання комп'ютера на різних етапах уроку.

Компютер може використовуватися як при підготовці уроку, такі безпосередньо у навчальному процесі (пояснення нового матеріалу, його повторенні, закріпленні та контролі).

6. Підтримка психологічного комфорту учнів.

Для сучасних учнів віртуальне спілкування є нормою, тому робота над навчальним матеріалом відбувається у звичній, комфортній формі, що не потребує безпосередньої комунікації із вчителем (що може стати причиною психологічного перенавантаження для окремих категорій учнів).

7. Відсутність обмежень у формі навчання.

При використанні комп'ютерних технологій у навчальному процесі з'являється можливість варіювання змісту навчання, інтерпретації завдань та їх обсягу тощо.

Функції комп'ютера при проведенні уроку з використанням ІКТ:

- джерело навчальної інформації;
- наочний посібник;
- тренажер;
- засіб діагностики та контролю;
- графічний редактор;
- засіб підготовки виступів та презентацій.

Проведення уроків з використанням ІКТ потребує серйозної підготовки як від викладача, так і від учнів. За О. Бриксіною підготовка до такого уроку відбувається у кількох етапів:

1. Концептуальний

Цей етап підготовки до уроку майже немає відмінностей від традиційної підготовки вчителя. На цьому етапі викладач визначає дидактичну мету уроку відповідно до теми, ставить перед собою завдання для реалізації навчальних компетентностей. Головною відмінністю підготовки до традиційного уроку є опис доцільності використання інформаційних технологій для виконання завдань та реалізації поставленої мети уроку. Завдяки створенню цього опису вчитель має чіткі розуміння як, з якою метою та на якому етапі уроку краще використати той чи інший засіб ІКТ.

2. Технологічний

Під час технологічного етапу підготовки уроку вчитель має визначити форму уроку для подальшої побудови його ходу та виділити не обов'язкові для такої форми уроку електронні засоби навчання (підручники, презентації, інтерактивні вправи тощо).

3. Операціональний

Операціональний етап підготовки має на увазі побудову загальної схеми уроку (виділення його основних елементів), написання плану уроку, визначення ролі та місця у ньому підготованих електронних засобів навчання та форм взаємодії учнів із ними. Це дозволяє створити не тільки чітку та послідовну структуру уроку, а й виправдати доцільність використання інформаційно-комунікаційних засобів на уроці. При цьому викладач повинен пам'ятати про те, що він не має покладати свої педагогічні функції на технічне обладнання уроку.

4. Етап педагогічної реалізації

На етапі педагогічної реалізації вчитель переходить від побудови теоретичного підґрунтя уроку до практичної його реалізації, тобто проведення уроку.

Після завершення уроку вчитель має проаналізувати ефективність використання тих чи інших методів та інформаційних технологій, що дозволить визначити наскільки використання тих чи інших підходів до подання теми покращили її сприйняття та запам'ятовування, і які зміни відбулися у пізнавальній активності учнів.

Спостереження доводять, що найкращим часом для використання на уроці засобів ІКТ є друга його половина, оскільки саме у цей час учні перебувають у найбільшом у нервовому збудженні, що перешкоджає послідовному засвоєнню навчального матеріалу і сигналізує про необхідність переходу від теоретичної частини уроку до практичної.

При плануванні, організації та проведенні уроків з використанням ІКТ слід зважати на існуючі санітарно-гігієнічні норми з використання на уроках комп'ютерної техніки, що регламентуються Державними санітарними правилами та нормами «Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах (ДСанПіН 5.5.2.009-98)», які не тільки у нормують час роботи з інформаційно-комунікаційними пристроями, а й виносять вимоги щодо загального облаштування навчальних приміщень, у яких планується використання таких технологій.

Якщо учні попередньо не займалися пропонованими видами діяльності, вчителю не слід нехтувати проведенням інструктажу з виконання того чи іншого завдання. Належне інструктування учнів є запорукою відповідного виконання роботи. У такому інструктажі обов'язково необхідно зазначити наступну інформацію:

- тему та суть проблеми завдання;

-термінівиконаннявправ;

-

наголошеннянаможливостіповторногопоясненнясутізаданнятазверненніподопомогу,якщовиникнетаканеобхідність.

Требазвернутиувагунате,щовчитель,пропонуєучневісвоюдопомогу,маєвраховувати,щодопомагамаєнаувазінаданняпевнихнастановабонавіднихтез,анеподанняготовоїправильноївідповіді,щопорушитьнетількисенсвиконаннязадання,айможевплинутиназагальнийнастрійучнівськогоколективу.

2.2. Сервіси та платформи для створення та організації уроків з елементами інформаційно-комунікаційних технологій

Виходячи з попередніх розділів, комп'ютерезасобом створення мультимедійного контенту, який стане допоміжним у проведенні уроку з елементами використання ІКТ. Розглянемо конкретні приклади використання найпопулярніших сервісів та засобів у контексті проведення уроків української мови.

1. Jamboard

Використання онлайн-дошки Jamboard дозволяє організувати інтерактивну групову роботу учнів без реорганізації класу.

З використанням онлайн-дошки можна реалізувати такі інтерактивні технології навчання, як «мозковий штурм», «асоціативний куш», «ажурналілка», «незакінчене речення», роботу малих фокус-групах над різноманітними варіантами завдань тощо.

Так, наприклад, при проведенні уроку-вікторини «У світі синтаксису» учні мали можливість на етапі актуалізації знань пригадати поняття розділу «Синтаксис» завдяки вправі «незакінчене речення», отримавши доміст і пророзділові знаки у простих та складних реченнях шляхом виконання групової вправи на відновлення тексту з поданих на дошці карток, та закріпiti отримані знання, розставивши розділові знаки на картках у подані речення. Етап рефлексії пройшов шляхом командного взаємооцінювання – кожен член команди мав виставити бали у таблицю за поданими критеріями, де 0 балів «незадовільно», 1 бал «достатньо», 2 бали «добре» і 3 бали «відмінно». Взаємооцінювання було закріплене самооцінюванням, де учні могли погодити або заперечити думку команди, на основі чого і було виставлено оцінку за заняття. Для незадоволених оцін

кою учнів було запропоновано виконання додаткової домашньої вправи інтерактивного характеру (на платформі Learning Apps).

Така організація роботи в онлайн-дошці допомогла залучити до роботи усіх учнів, перевірити та покращити навички командної роботи та групової взаємодії, адже оцінка загальної успішності групи залежала від кожного з її учасників.

2. Learning Apps

Цей сервіс має велику різноманітність форм інтерактивних вправ, що дозволяє адаптуватися до будь-якої форми уроку або до будь-якого етапу його проведення. Інтерактивні вправи Learning Apps (Додаток А) рекомендовано як для особистої, так і для групової роботи. Розглянемо особливості використання різних форм вправ на уроках української мови:

– Вправа «Знайди пару»

Цей тип вправ дозволяє учням встановити відповідність між розташованими на екрані картками. Така вправа розвиває уважність, логічне мислення, активізує отримані попередньо знання, спонукає до аналізу поданої інформації. Найбільш доцільним використанням вправ відповідності можна вважати етап актуалізації опорних знань або закріплення вивченого, адже вправа не потребує виконання складних когнітивних процесів, а лише допомагає налаштуватися на потрібний темп роботи та пригладити попередньо отримані знання.

Прикладом використання такої вправи може стати колекція вправ «Фразеологія», де учням необхідно було виконати три вправи за поданою темою (Рис. 25). Ця вправа допомогла учням відновити у пам'яті особливості фразеологізмів, їхні значення та поняття синонімії і антонімії фразеологізмів.

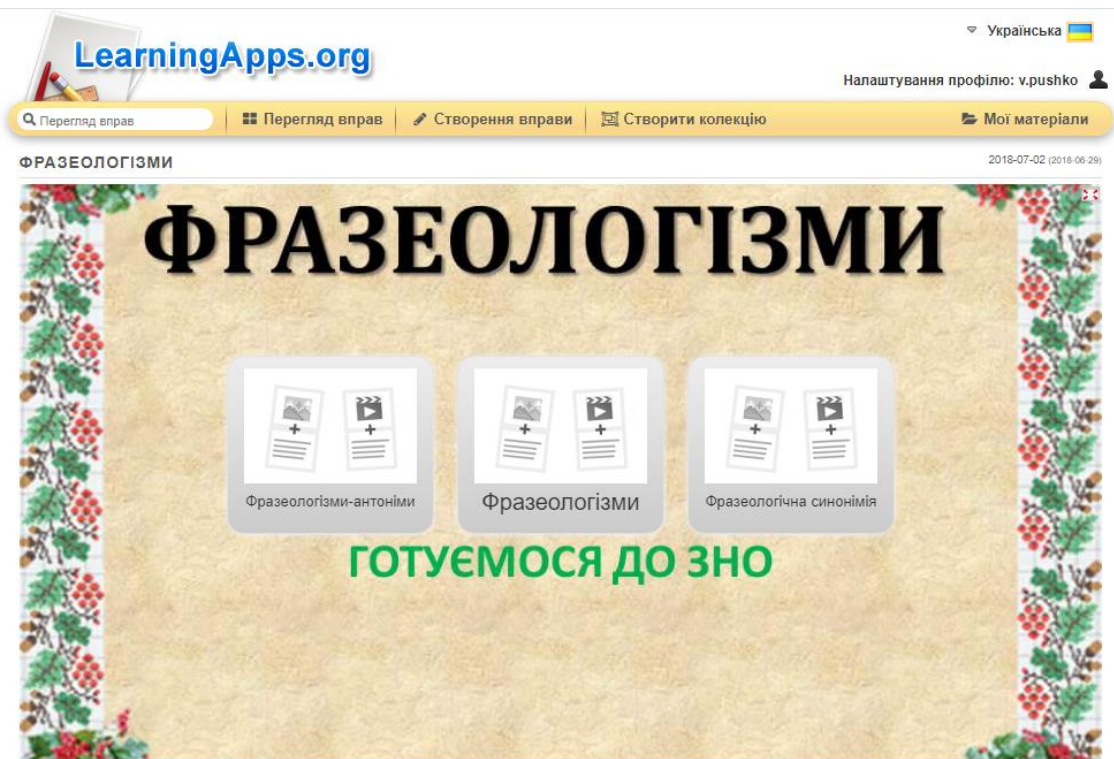

Рисунок 25

–Вправа«Класифікація»

Такий тип вправ вимагає розташування інформації, поданої на картках, у виділені тематичні області. Така діяльність сприяє стимулюванню активізації таких когнітивних процесів, як аналіз та синтез, що сприяє покращенню пізнавальної активності. Використання цієї вправи буде найбільш актуальним для закріплення щойно отриманого навчального матеріалу, що покращить процес його засвоєння та запам'ятовування.

Наприклад, вправу «Типи та схеми складних речень» було використано на уроці української мови під час вивчення теми «Синтаксис складного речення». Учні мають розподілити зображені на картках схеми та приклади складних речень та розмістити їх на виділені для цього зони (Рис. 26).

Рисунок 26

The screenshot shows a presentation slide from LearningApps.org. The slide is titled "ТИПИ, СХЕМИ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ" (Types, Schemes of Complex Sentences) and is dated 2020-12-09. It is divided into three columns, each representing a different type of complex sentence:

- СКЛАДНОСУРЯДНЕ речення (Complex Compound Sentence):**
 - Схема:** [], і [].
[], але [].
[], чи [].
 - Речення:** У моїх дітей, звичайно, буде комп'ютер, але спочатку вони отримають книги (Б. Гейтс).
- СКЛАДНОПІДРЯДНЕ речення (Complex Subordinate Sentence):**
 - Схема:** [], (який).
[], (де).
[], (що).
 - Речення:** На зміну людині, що читає книгу, прийшла людина з персональним комп'ютером, всерйоз і надовго.
- БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ речення (Cohesive Sentence):**
 - Схема:** [], []
[] : []
[] — []
 - Речення:** Книги дають нам насолоду: вони розмовляють із нами, дають нам добрі поради (Ф. Петрарка).

Після виконання вправи учні одразу можуть побачити свій результат та проаналізувати помилки. Ця вправа допоможе закріпити знання, отримані учнями під час лекції з мультимедійним супроводом (презентація).

– Вправа «Просте упорядкування»

Цей тип інтерактивних вправ має на увазі розподіл змішаних карток на полі у певній послідовності. Цей тип вправ доцільний для реалізації частково пошукового методу – після постановки проблемного питання, що вимагає побудови алгоритму.

Використання вправ буде актуальним під час актуалізації опорних знань. Наприклад, на уроці з теми «Синтаксис складного речення» учням було запропоновано дві варіації вправ такого типу.

Завдання першого варіанту вправ полягало у відтворенні складного речення з різними видами зв'язку за поданою на екрані схемою цього речення.

Проведення другої вправи було розпочато з постановки проблемного запитання – «У якій послідовності виконується аналіз складного речення?». Після цього учням було запропоновано завдання частково пошукового характеру – учням необхідно було відновити послідовність виконання аналізу складного речення на основі інформації, отриманої на попередніх уроках.

Так, учні залучилися до активного пригадування, і, завдяки цьому, на етапі закріплення знань вірно виконали аналіз запропонованого складного речення.

– Вправа «Вільна текстова відповідь»

Цей тип вправ дозволяє учням вводити текст відповіді невеликого обсягу у відповідні порожні поля. Питання та поля відповідей формуються у окремі картки-завдання. Такий тип вправ актуальний на етапі закріплення навчального матеріалу, адже вправа має суто практичний характер та вимагає залучення усіх когнітивних процесів.

Так, на факультативному занятті з культури мовлення етап закріплення знань учня мбуло запропоновано вправу на редагування речень у інтерактивній формі (Рис. 26).

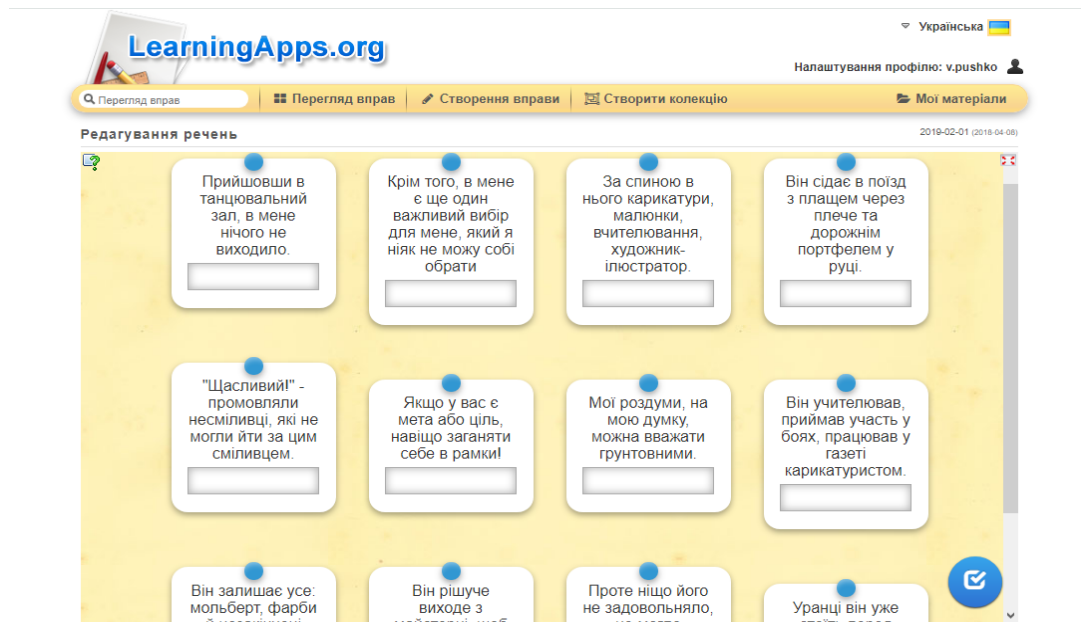

Рисунок 26

Це дозволило учням переосмислити роботу з навчальним матеріалом, що створює атмосферу згуртованості та підвищує рівень загальної зацікавленості у навчальній дисципліні.

– Вправа «Заповнити пропуски»

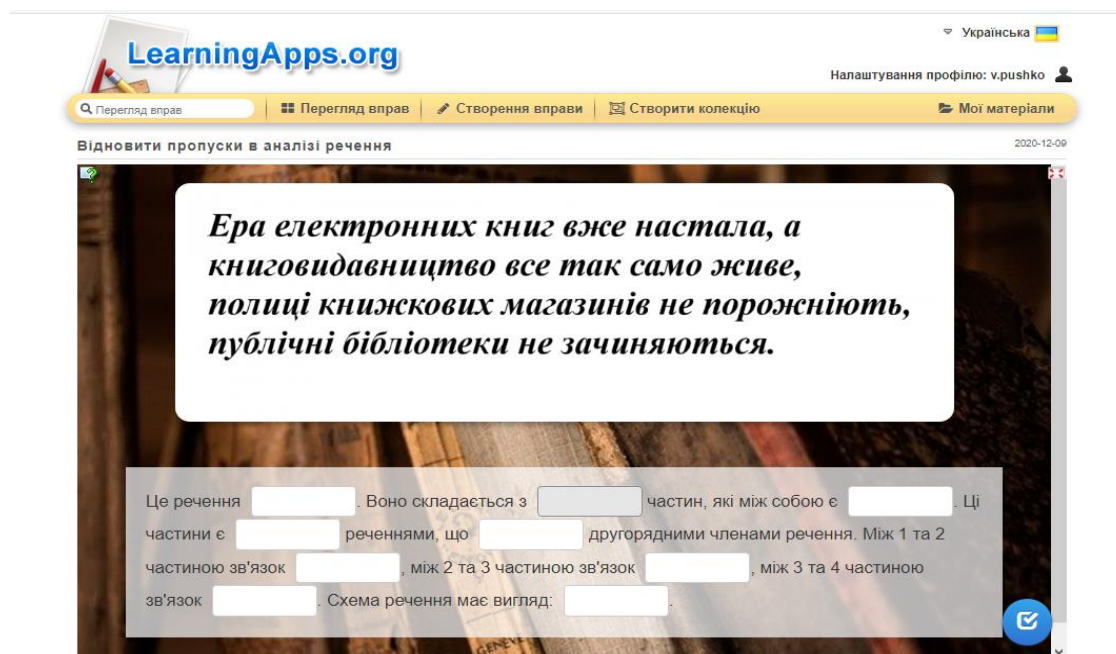
Цей тип вправ складається із друкованого тексту та порожніх блоків, що містять у собі випадуючі списки з варіантами заповнення пропуску. Ці вправи спрямовані на

озвиток логічного мислення, формування навичок відновлення інформації, виходячи з поданого контексту та активізують усі найголовніші когнітивні процеси.

Так, прикладом використання такого типу інтерактивних вправ можуть стати вправи «Відновити текст аналізу» та «Пунктуаційний диктант».

Вправа «Відновити текст аналізу» складається з тексту складного речення та розміщеного під ним тексту виконаного аналізу цього речення, щонайменше пропуски. Так, перед учнями стоїть завдання відновити текст аналізу на основі запропонованого складного речення (Рис. 27).

Ця вправа допомогла закріпити розуміння учнями процесу виконання аналізу складного речення та одночасно засвоїти принципи аналізу на практиці.

The screenshot shows the LearningApps.org website interface. At the top, there is a navigation bar with the logo 'LearningApps.org' and a language selector set to 'Українська'. Below the navigation bar, there is a search bar and several menu items: 'Перегляд вправ', 'Перегляд вправ', 'Створення вправи', 'Створити колекцію', and 'Мої матеріали'. The main content area displays a text analysis exercise titled 'Відновити пропуски в аналізі речення' with a date of '2020-12-09'. The exercise features a quote in a white box: 'Ера електронних книг вже настала, а книговидавництво все так само живе, полиці книжкових магазинів не порожніють, публічні бібліотеки не зачиняються.' Below the quote, there is a form with several input fields for analyzing the sentence structure. The form contains the following text: 'Це речення [input]. Воно складається з [input] частин, які між собою є [input]. Ці частини є [input] реченнями, що [input] другорядними членами речення. Між 1 та 2 частиною зв'язок [input], між 2 та 3 частиною зв'язок [input], між 3 та 4 частиною зв'язок [input]. Схема речення має вигляд: [input]'. There is a blue checkmark icon in the bottom right corner of the form area.

Рисунок 27

Вправу «Пунктуаційний диктант» було проведено під час вивчення теми «Пунктуація» на етапі закріплення отриманого навчального матеріалу (Рис. 28).

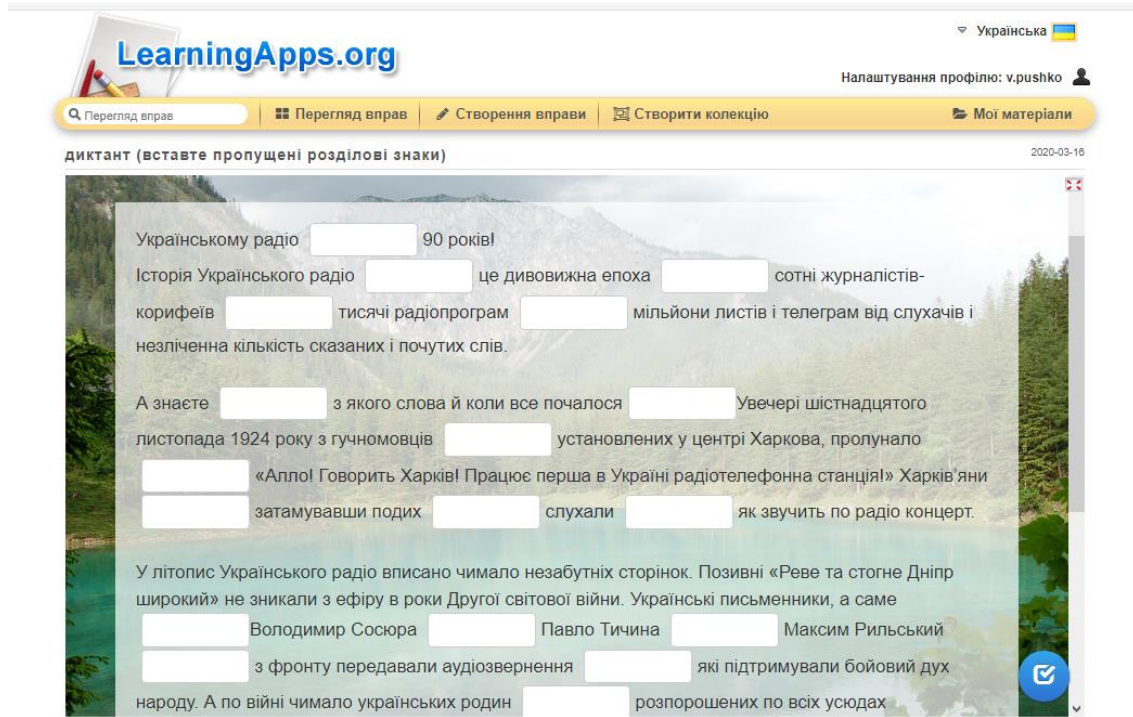

Рисунок 28

У тексті диктанту було пропущено розділові знаки, які учням необхідно було відновити, користуючись вивченими раніше правилами використання розділових знаків. Це сприяло закріпленню нових знань та поновленню попереднього вивченого матеріалу.

Також платформа Learning Apps містить ігрові форми інтерактивних вправ, що дозволяють не тільки урізноманітнити звичайні уроки, а й додати елементи ІКТ та мультимедіа у інтерактивні форми уроків: вікторини, турніри тощо.

– Вправа «Пазл»

Вправ цього типу виступають елементом ігрового навчання, що відповідає за садамреалізацію концепції Нової української школи. Ці вправи містять у собі зображення, приховані під картками-шматочками пазлу, які необхідно прибрати, групуючи картки за вказаними над ними категоріями.

Наприклад, такий тип вправ було використано з метою актуалізації опорних знань на початку вивчення теми «Складне речення та його типи».

Учням запропоновано чотири категорії, за якими необхідно розподілити шматочки пазлу. Ця вправа дозволила не тільки зацікавити учнів та активізувати пізнавальну активність, а й пригадати інформацію, необхідну для вивчення нової теми (Рис. 29).

Рисунок 29

The screenshot shows the LearningApps.org interface. At the top, there is a search bar and navigation buttons: 'Перегляд вправ' (View exercises), 'Створення вправи' (Create exercise), and 'Створити колекцію' (Create collection). The user profile is 'v.pushko' and the date is '2020-12-09'. The main content is a quiz titled 'Члени речення' (Sentence Members). The quiz is a matching exercise with a 3x5 grid. The columns are labeled 'Головні члени речення' (Main sentence members), 'Додаток' (Addition), 'Означення' (Definition), and 'Обставина' (Circumstance). The rows contain various grammatical terms and their corresponding symbols or questions.

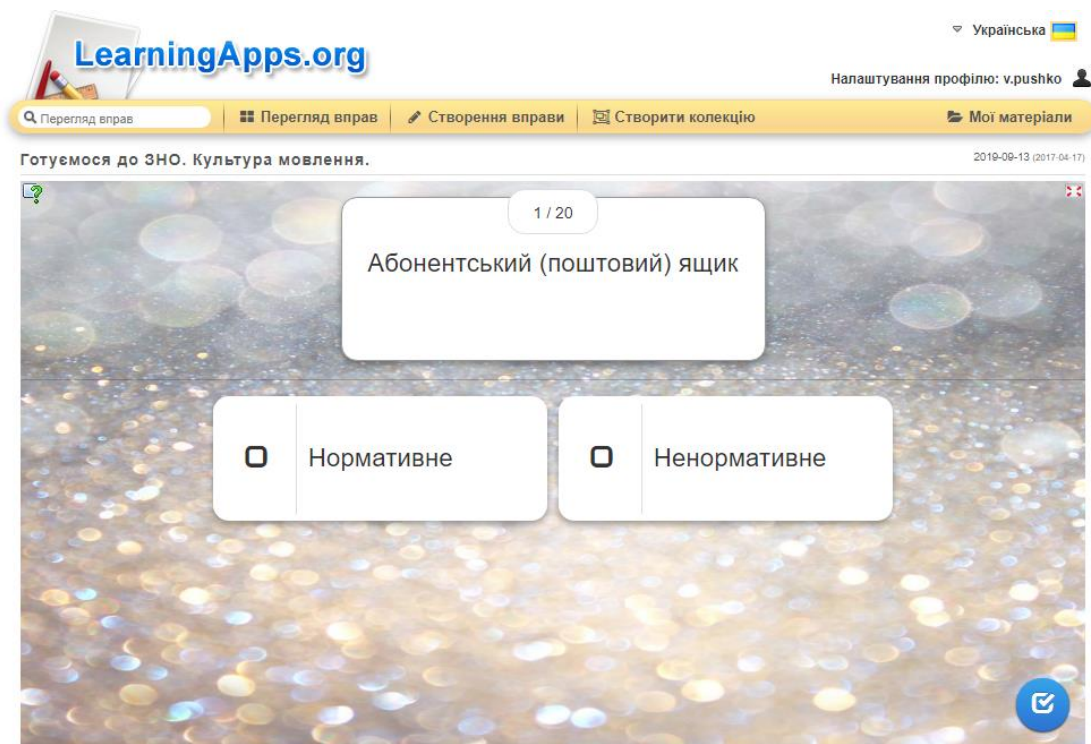
Головні члени речення	Додаток	Означення	Обставина	
який? котрий?	Присудок	====	означає ознаку предмета	~~~~
характеризує дію чи стан	хто? що?	-----	що робить?	означає предмет
_____	Підмет	як? де? коли? куди? звідки?	питання непрямих відмінків	-----

–Вправа«Вікторина»

Цей тип вправ також має ігровий характер і має форму традиційної вікторини з однією відповіддю. Вони спрямовані на гейміфікацію навчання, що робить його для учнів простішим та цікавішим. Попри це такі вправи підвищують рівень пізнавальної активності, що позитивно відбивається на отримуваних результатах. Також вправ цього типу можуть стати основою або частиною інтерактивних форм уроку, таких як урок-вікторина, урок-змагання тощо.

Прикладом використання такої вправи є вправа «Культура мовлення», що була використана на факультативному занятті з української мови (Рис. 30).

Рисунок 30

Учням було запропоновано словосполучення, а завданням вправи було визначити чи є подане словосполучення нормативним для української літературної мови. Під час виконання цієї вправи учні виявили високий рівень пізнавальної активності, високий рівень зацікавленості та згуртованість.

3. GoogleForms

Цей сервіс використовується для створення тестових форм. Тест, як невід’ємна частина навчального процесу, також може стати віртуальним.

Використання електронного тесту вирішує багато проблем:

- використання часу: створення тестових завдань не займає багато часу завдяки інтуїтивному інтерфейсу;

- необхідність перевірки: онлайн-тести не треба перевіряти, адже у них є вбудована та налаштовувана система автоматичної перевірки відповідей;

- наявність зворотного зв’язку за допомогою сервісів електронної пошти;

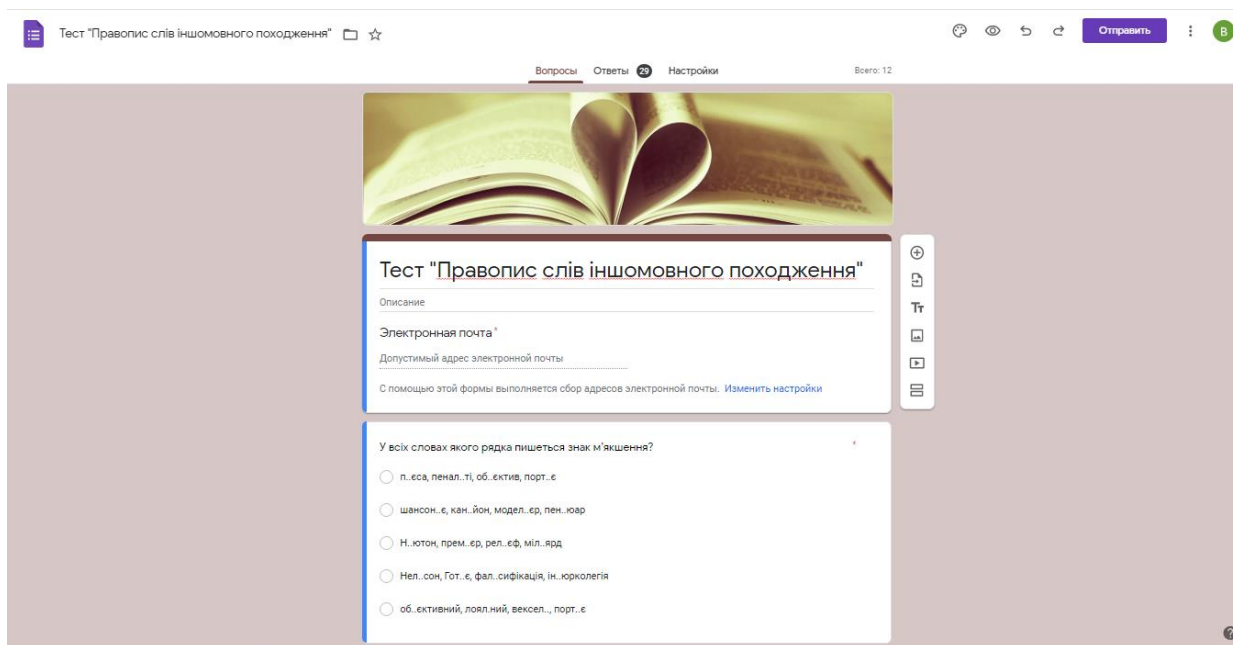
- результати тестування систематизуються у зручні таблиці і діаграми, що дозволяють відслідкувати загальну успішність.

Тестові завдання можна використовувати на будь-якому етапі уроку з метою перевірки засвоєних знань.

Прикладом використання тестових завдань GoogleForms може стати тест на закріплення теми «Правопис слів іншомовного походження» (Рис. 31). Цей тест було запропоновано наприкінці уроку з метою перевірки засвоєних на уроці знань. Використовуючи тести на цьому етапі уроку вчитель отримує можливість не тільки перевірити знання учнів, а й на основі отриманих

статистичних даних виявити прогалини у отриманих знаннях та виконати самоаналіз якості проведеного уроку.

Рисунок 31

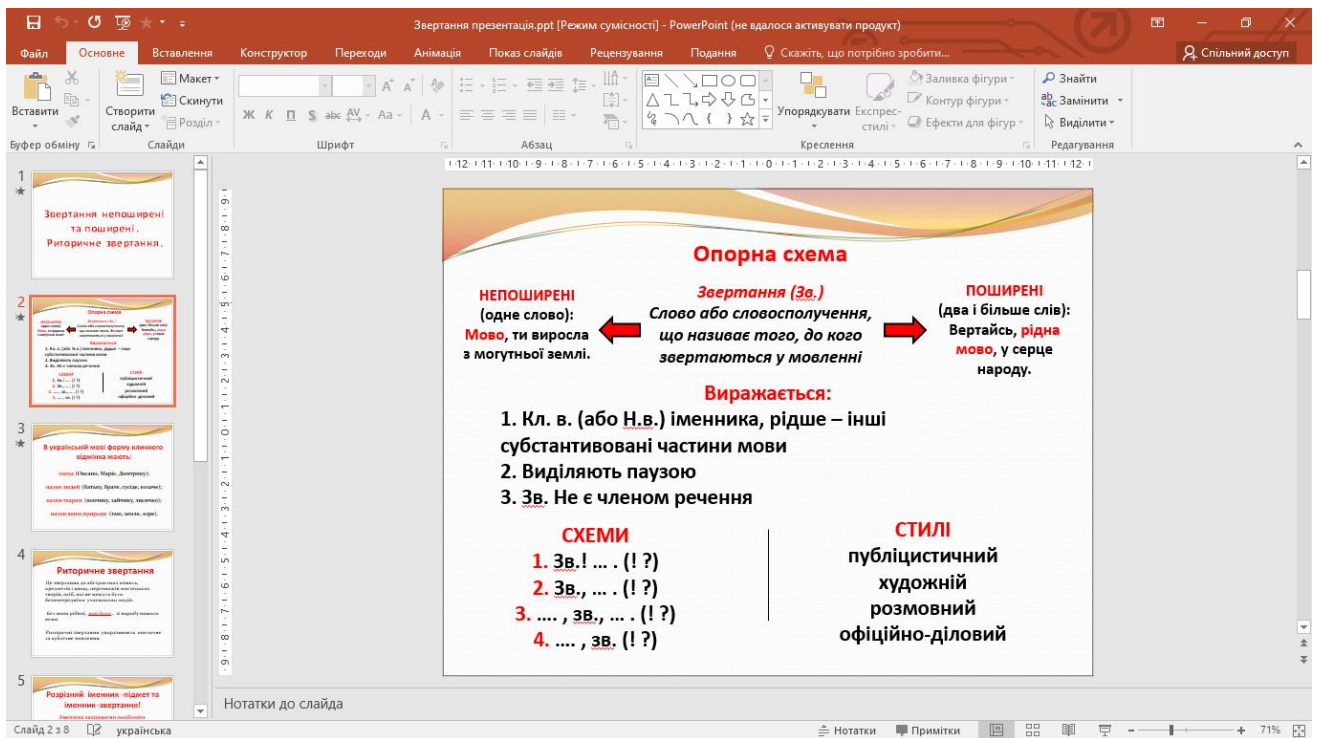
4. MicrosoftOfficePowerPoint

Це програмне устаткування призначене для створення мультимедійних презентацій. Ефективність їх використання обґрунтовано у багатьох методичних статтях, адже саме презентації дають можливість поєднати для учнів аудіальне та візуальне сприйняття з метою кращого засвоєння навчального матеріалу.

Найефективніший спосіб застосування презентації – використання її як ілюстрування лекції вчителя із додаванням схем та прикладів, або як повноцінного супроводу уроку.

Прикладом використання мультимедійного супроводу уроку – презентація з теми «Звертання». У презентації використано блок-схеми з метою ілюстрування лекції (Рис. 32).

Рисунок 32

Отже, використання поданих сервісів дає можливість увиразнити навчальний матеріал та підвищити якість сприйняття та засвоєння інформації та рівень нізнавальної активності учнів.

III. РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

3.1. Аналіз пізнавальної активності учнів до використання інформаційно-комунікаційних технологій

За основу для аналізу взято клас, у якому навчається 25 учнів.

Віковий склад – від 16 до 18 років.

Гендерний склад – 3 хлопці, 22 дівчини.

Кабінет української мови та літератури обладнано новітніми інформаційно-комунікаційними статкуваннями: мультимедійним проектором, інтерактивною дошкою та персональним ноутбуком, що має доступ до мережі Інтернет.

Аналіз робочих матеріалів попереднього викладача, наданої інформації від вчителя-методиста та усне опитування учнів показали, що інформаційні технології та засоби мультимедійного супроводу на уроках української мови не застосовувалися, незважаючи на наявність усіх умов для модернізації навчального процесу та покращення прийняття програмового матеріалу. Таке ставлення до викладання можна пояснити недостатньою інформаційною компетентністю педагога.

Також на уроках викладача-передника не використовувалися інтерактивні форми роботи, про що свідчить необхідність учнів з принципів роботи ігрових та групових методів навчання та особливостей різних типів уроків.

З метою визначення рівня пізнавальної активності та якості поточних навчальних досягнень учнів було вирішено провести діагностичну самостійну роботу. Її було заплановано проведено на початку навчального семестру у формі тестового бланку, щ

оскладався з 10 тестових завдань різного характеру та 20 х завдань, що передбачають відповіді розгорнутого характеру. Усі завдання створеного бланку було розподілено на три рівні відповідно до складності завдання.

Перший рівень завдань складається з 6-ти стандартних тестових завдань з чотирма варіантами відповіді, з яких тільки одна є правильною. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів. До цього рівня увійшли питання розділів «Фонетика», «Грамматика», «Морфологія» та «Орфографія».

Другий рівень завдань поділено на два блоки по два завдання: тестові завдання з множинним вибором та тестові завдання на встановлення відповідності. Кожне правильно виконане тестове завдання оцінюється у 1 бал.

Тестові завдання з множинним вибором містять 6 варіантів відповіді, з яких є правильними. До цього блоку завдань увійшли питання розділів «Лексикологія» та «Словотвір».

Тестові завдання на встановлення відповідності містять у собі 4 позиції варіантів та 5 позицій відповідностей. Всього можна встановити 4 пари відповідностей. До цього блоку завдань увійшли питання розділів «Синтаксис» та «Пунктуація».

Третій рівень завдань містить два завдання розгорнутою формою відповіді. Перше завдання спрямоване на визначення рівня знань розділів «Синтаксис» та «Пунктуація». Учням необхідно було виконати типовий синтаксичний розбір безсполучникового складного речення.

Друге завдання спрямоване на перевірку загального рівня грамотності, уміння висловлювати думку, формулювати речення та на перевірку знань розділу «Стилістика». Учням необхідно було висловити власну позицію з пропонуваної теми у формі вільного есе обсягом від 7 до 10 речень.

Судячи з даних, отриманих після перевірки виконаних учнями завдань, можна зробити висновок, що знання більшості учнів знаходяться на середньому (4-6 балів) та низькому (1-3 бали) рівні знань. 325 ти осіб учнів мають низький рівень навчальних досягнень, 9 учнів – середній рівень, 4 учні – достатній рівень та 1 учень високий рівень.

Пізнавальна активність учнівського колективу на момент проведення першої діагностичної роботи також знаходилася на низькому рівні. Учня складно запам'ятувати інформацію, подану у друкованому варіанті підручника або викладену усної форми.

Попередній програмний матеріал не був засвоєний належним чином, що спричинило появу значних прогалин у знаннях. Загалом ставлення до української мови як до навчальної дисципліни можна характеризувати як нейтрально-незтенденційно негативного, що зумовлено особистим ставленням до педагога-попередника.

На основі проаналізованих даних, отриманих після виконання діагностичної роботи та усного опитування, було прийнято рішення про реорганізацію існуючого робочого плану української мови та впровадження додаткового факультативного курсу та консультаційних занять, що дозволили б заповнити прогалини у знаннях учнів.

Так, у робочому плані було виділено 5 резервних годин на повторення програмового матеріалу минулих років; розроблено та погоджено робочу програму на навчальний рік для факультативних занять обсягом 20 академічних годин (додаток) та виділено 10 академічних годин на рік для додаткових позакласних консультаційних занять для учнів, що мають низький рівень знань.

Отже, завдяки проведенню моніторингу поточної навчальної успішності та аналізу отриманих результатів було розроблено та вжито заходів щодо підвищення рівня пізнавальної активності та заповнення прогалин у отриманих знаннях.

3.2. Аналіз пізнавальної активності учнів після використання інформаційно-комунікаційних технологій

За підсумками проведення діагностичної самостійної роботи було виявлено, що знання більшості учнів знаходяться на середньому (4-6 балів) та низькому (1-3 бали) рівні знань. У зв'язку з цим буложито заходи щодо реорганізації та вдосконалення навчального процесу.

По-перше, було проведено аналіз наявних навчальних та дидактичних матеріалів із засобів наочності. Після цього було оновлено робочий план української мови. Тематику уроків було відредаговано відповідно до новітньої навчальної програми рівня стандарту, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

По-друге, було прийнято рішення про створення нової бази електронних наочних матеріалів, які б задовольняли оновленому тематичному плану та усім вимогам до засобів наочності. Також було оновлено навчальні матеріали (підручники, посібники) та було створено малі тематичні посібники до кожного розділу мовознавства.

По-третьє, було розроблено пакет планів уроків з використанням ІКТ та інтерактивних технологій навчання з метою підвищення пізнавальної активності учнів та ефективності засвоєння нових знань.

Проведення чергового звіту знань було заплановано на кінець першого навчального семестру з метою оцінки ефективності роботи за оновленою методикою. Форму проведення діагностичної роботи було збережено, проте зміст завдань було оновлено та ускладнено.

Можна зробити висновок, що після реорганізації навчального процесу та введення елементів використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови рівень навчальних досягнень учнів підвищився. 325 учнів низький рівень навчальних успіхів показало 3 учні, середній рівень – 9 учнів, достатній рівень – 9 учнів, високий рівень – 4 учні.

Отже, вчасна та правильна реорганізація навчального процесу та введення елементів використання інформаційно-комунікаційних технологій в уроки української мови підвищили зацікавленість учнів у навчальній дисципліні, спонукають учнів до самовдосконалення та підвищили загальний рівень навчальної активності, що відбилося у результатах навчальних досягнень учнів.

3.3. Переваги та недоліки використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови

У ході роботи над дослідженням впливу використання інформаційно-комунікаційних технологій на пізнавальну активність учнів було виявлено переваги та недоліки застосування цього методу навчання.

Серед істотних переваг використання ІКТ на уроках української мови можна виділити такі:

1. Створення сприятливих умов для індивідуалізації навчання

Виконання інтерактивних вправ дає можливість виконувати їх на уроці за допомогою планшета чи іншого гаджета, що, у свою чергу, дозволяє учням працювати у зручному для них темпі. Також інтерактивні вправи мають широкую варіативність, що дозволяє пристосувати їх до будь-якого рівня навчальних досягнень.

2. Підвищення рівня інтенсивності самостійної роботи учнів

Завдяки візуалізації інформації навчальний матеріал краще засвоюється, а інтерактивні вправи мають чітке формулювання та інтуїтивну форму виконання, що облегшує їх виконання.

3. Збільшення обсягу виконаних за урок вправ

За рахунок чіткого формулювання завдання та ігрової форми подання вправ процес їх виконання значно пришвидшується порівняно з традиційним формулюванням вправ.

4. Розширення інформаційного потоку за рахунок використання мережі Інтернет.

Використання мережі Інтернет на уроках української мови дозволяє організувати завдання частково пошукового або дослідницького характеру, що дозволяє формувати навички пошуку, аналізу та синтезу інформації.

Підвищення мотивації та пізнавальної активності зарахунок різноманітності форм роботи, можливості включення ігрового моменту. Комп'ютер дає вчителю нові можливості, дозволяючи разом з учнем тримувати задоволення від процесу отримання знань за допомогою новітніх технологій. Такі уроки викликають емоційний підйом, навіть «слабкі» учні хочуть працювати з інтерактивними матеріалами.

Інтегрування звичайного уроку з комп'ютером дозволяє вчителю перекласти частину своєї роботи на ПК, роблячи при цьому процес навчання більш цікавим, різноманітним, інтенсивним. Так, спрощується процес подання лекції, адже основна частина інформації для створення конспекту виводиться на інтерактивну дошку у форматі презентації.

Такий метод навчання є корисним не лише для учнів, а й для вчителів, адже вчитель отримує можливість краще оцінювати здібності та знання учнів, зрозуміти їх потреби, спонукає вчителя до пошуку нових, нетрадиційних форм та методів навчання, що стимулює особисту креативність та позитивно впливає на професійний розвиток.

Застосування онлайн-тестів дозволяє вчителю за короткий час отримувати не тільки наявні результати виконання завдань, а й надає можливість побачити повну картину навчальних досягнень класу. Це створює передумови для ефективного аналізу навчальних досягнень та корекції форм і методів роботи відповідно до отриманих статистичних даних.

Також використання інформаційно-комунікаційних технологій створює сприятливі можливості для налаштування зворотного зв'язку. Так, після виконання тестових завдань та інтерактивних вправ учні можуть одразу

побачити свій результат та проаналізувати помилки, звернутися за допомогою до вчителя.

Окрім цього, використання ІКТ на інших уроках (тобто, окрім інформатики, де учні зобов'язані безпосередньо контактувати з комп'ютером) спонукає учнів до глибшого вивчення інформаційних технологій та стимулює розвиток знань цієї галузі.

Не зважаючи на велику кількість переваг у використанні ІКТ на уроках української мови, існують і суттєві недоліки, що можуть негативно вплинути на якість роботи та засвоєння навчального матеріалу:

1. Не в усіх навчальних закладах є умови для проведення уроків з підтримкою інформаційно-комунікаційних технологій;
2. Нестача комп'ютерної грамотності вчителя призводить до неможливості створення мультимедійних матеріалів для такого уроку;
3. Відсутність у робочому графіку вчителя часу для вивчення можливостей комп'ютерних технологій та навчальних платформ;
4. Можливість спричинення розсіювання уваги учнів на побічні можливості комп'ютерів або гаджетів.

Отже, у використанні інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі є як переваги, так і недоліки, але за розумного їх використання та правильної організації навчального процесу такий супровід уроку позитивно вплине на підвищення пізнавальної активності учнів та якості засвоєння навчального матеріалу.

ВИСНОВКИ

Отже, проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови є актуальним питанням організації навчального процесу за сучасних умов існування, проте у методичній літературі вона розроблена недостатньо.

Подане дослідження є актуальним у цій галузі через те, що розглядає можливості та методику використання елементів ІКТ на уроках української мови, а саме різноманітних навчальних застосунків, сервісів та платформ, що дозволяють створювати такий мультимедійний контент, як інтерактивні вправи, онлайн-тестування та інтерактивні презентації.

Практичне експериментальне застосування запропонованої у роботі методики використання ІКТ дозволило не тільки покращити рівень пізнавальної активності учнів, а й підвищити рівень їхніх навчальних досягнень та зацікавити у навчальній дисципліні, стимулювати зацікавленість у її вивченні та сформувати позитивне ставлення до використання державної мови у повсякденному житті.

Також актуальність дослідження полягає у тому, що описані у роботі методи та інструменти є цілком інтуїтивними та адаптивними, що, по-перше, спрощує процес їх використання, і, по-друге, відкриває велику кількість можливостей та варіантів використання та адаптації створених матеріалів до будь-якого типу уроку.

Використання елементів поданої методики рекомендується у використанні на уроках української мови у навчальних закладах зі створеними для цього умовами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз уроку. К. : Шкільний світ, 2008. 128 с.
2. Апостолова Г.В. Про наслідки використання електронної техніки для розвитку здібностей дитини // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – №9–10. – 1–3 с.
3. Аствацатуров Г.О. Дизайн мультимедійного уроку: методика, технологическиеприемы, фрагментыуроков. Волгоград: Учитель, 2009. - 133 с.
4. Бахтина О.И. Информатизация гуманитарного образования. *Педагогика*. 1990. №1
5. Ветрова І., Вербенко В. Використання комп'ютерів у навчанні школярів і його вплив на формування їхньої психіки. *Комп'ютер в школі та сім'ї*. 2001. №2. С. 22–23
6. Волинський В. Дидактичні призначення і характеристики комп'ютерних електронних навчальних посібників і підручників *Українська мова і література в школі*. 2006. №4. С. 55-60.
7. Воробцова В. В. Використання інформаційних технологій на уроках української мови і літератури. URL: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua>
8. Голідзора Л. Я. Використання комп'ютерних технологій на уроках української мови. *Обдарована дитина*. 2004. № 10. С. 22-25.
9. Гуріна Т. М. Комп'ютерна підтримка уроку англійської мови. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2007. № 3. С. 80 – 87.
10. Гуров С. Ю. Структура аналізу уроку англійської мови для студентів-практикантів III курсу URL: <http://www.nbuiv.gov.ua>
11. Жидкова Е. В. Активизация познавательной деятельности учащихся на уроках английского языка посредством применения ИКТ URL: <http://www.pedsovet.org>
12. Інформаційні технології в навчанні. К. ВНУ, 2006. 240 с.
13. Клевцова Н.И. Методико-дидактические принципы создания и использования мультимедийных учебных презентаций в обучении украинского языка: Дис. канд. пед. наук: Курск, 2003. 189 с.
14. Лапчик М. Информатика и технология: компоненты педагогического образования. *Информатика и образование*. 1991. №6.
15. Наумчук М.М. Сучасний урок української мови у середніх класах. Тернопіль. Астон. 2003 р. 542 с.
16. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник. К. «Просвіта». 2000. – 368 с.
17. О. І. Пометун, Л. В. Пироженко Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Наук.-метод. Посібник. К. А.С.К., 2006.
18. Онищук В. А. Урок в современной школе. М., 1986. С. 90 - 103.

19. Пинчук Т. А. Психологическая функция современного урока. Горизонт навчання. 2010. № 1. С. 41 – 50
20. Підласий І.П. Критерії ефективності сучасного уроку. К. Педагогічна думка. 2003 р.
21. Пільгачук В. Профілактика професійних захворювань користувачів комп'ютерів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 40 с.
22. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук. – метод. посібн. К. : А.С.К., 2004. 192 с.
23. Ред. В.М. Мадзігон та Ю.О. Дорошенко. Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи К. Наукова думка. 2003.
24. Сороко Н. В. Стан і перспективи використання комп'ютерних технологій на уроках української мови. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2006. № 8. С. 34-35.
25. Шелехова Г. Використання комп'ютерних технологій на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 8. С. 4-8

ДОДАТКИ

Додаток А

Посилання на матеріали інтерактивних вправ

Вправа «Фразеологізми» URL:<https://learningapps.org/view5383089>

Вправа «Типи та схеми складних речень» URL:<https://learningapps.org/watch?v=p0uq0rfcc20>

Вправа «Редагування речень» URL:<https://learningapps.org/view4942269>

Вправа «Віднови текст аналізу» URL:<https://learningapps.org/watch?v=pstghoxya20>

Вправу «Пунктуаційний диктант» URL:<https://learningapps.org/view9537272>

Вправа «Члени речення» URL:<https://learningapps.org/watch?v=poc043pmj20>

Вправа «Культура мовлення» URL:<https://learningapps.org/view3455141>